

Peilbesluit De Zegge

Ontwerp peilbesluit

SWECO

Sweco bv/srl	Ondernemingsnummer BE0405647664
Project	Opmaak peilbesluiten - De Zegge
Projectnummer	6206470180
Klant	VMM (Vlaamse Milieumaatschappij)
Auteur	Naomi Geeraert
Datum	2026-10-20
Document Reference	06470180-IWM-RP-002-peilbesluit De Zegge-r5-1

Inhoudsopgave

1 Inleiding 5
1.1 Proces opmaak peilbesluit 6
1.2 Leeswijzer 7
1.3 Begrippenlijst 8

2 Toelichting bij het besluit 9
2.1 Afbakening van het peilgebied en peilzones 9
2.2 Waterlopen 11
2.3 Aanwezige regelbare constructies en vaste constructies 12
2.4 Actuele peilregeling 13
2.5 Relevante wetgeving in het gebied (ruimtelijke bestemmingen) 15
2.6 Lopende (beleids)processen 18
2.6.1 Gebiedswerking De Kleine Nete 18
2.6.2 Hydrologisch herstel vallei van de Kleine Nete ter hoogte van De Zegge en het Olens Broek 19
2.6.3 Handhavingstraject 23

3 Peilafspraken 25
3.1 Doelstelling hydrologisch herstel 25
3.1.1 Instandhoudingsdoelstellingen 25
3.1.2 Maatregelen hydrologisch systeemherstel 28
3.1.3 Monitoring 29
3.2 Peilregeling en peilkaart 31
3.2.1 Peilzone Polder 32
3.2.2 Peilzone Polder-vijzel 38
3.2.3 Peilzone Vijzelloopje 41
3.2.4 Peilzone Sasloop 44
3.2.5 Peilzone De Zegge 46
3.2.6 Peilzone Kleine Nete – Polder 49
3.2.7 Peilzone Kleine Nete – Larumse Loop 51
3.2.8 Peilzone Kleine Nete – Zeggeloop 54
3.2.9 Kleine Nete 56
3.3 Peilkaart 58
3.4 Wijziging ten opzichte van vorige peilregeling 59

4 Knelpunten 61
5 Actieplan 63
6 Milieubeoordeling 66
7 Referenties 67

1 Inleiding

Veel van de hydrologische uitdagingen waar we vandaag de dag mee kampen, worden veroorzaakt door hoe wij als samenleving met water omgaan: drainage, waterwinningen, verharding, … . Deze problemen (en de gevolgen ervan) worden versterkt door klimaatverandering. Enerzijds is er een toename in de frequentie en lengte van droogteperiodes. Anderzijds zorgen verhoogde piekneerslagen voor een verhoogd risico op wateroverlast. Om het beschikbare water langer te kunnen vasthouden volgens de lokale waterbehoeften, zijn concrete en juridisch verankerde afspraken nodig rond het waterbeheer.

Op 5 mei 2023 keurde de Vlaamse Regering een uitvoeringsbesluit goed over het instrument peilbeheer. Via de opmaak van een peilbesluit worden peilafspraken uitgewerkt en juridisch vastgelegd. Op 27 oktober 2023 werden 26 prioritaire gebieden aangeduid waarvoor binnen de twee jaar een ontwerppeilbesluit moet worden voorgelegd aan de minister. De Zegge is één van deze gebieden waarvoor een peilbesluit moet opgemaakt worden. Door de provincie werd voor De Zegge een verlenging van de termijn aangevraagd en bekomen (tot 27 oktober 2027).

In het peilbesluit worden grond- en oppervlaktewaterpeilen afgesproken waar de waterloopbeheerders hun beheer zullen naar richten. Ze streven ernaar om het afgesproken peil te realiseren. Een peilbesluit focust op een peilregeling die maximaal droogte- en overstromingsschade in het peilgebied voorkomt. Via andere processen wordt voor dit gebied complementair gewerkt aan het systeemherstel van de Kleine Nete, onder meer via het verbeteren van de waterkwaliteit, ontharden en infiltreren in de brongebieden voor grondwater, hydrologische herstelmaatregelen, wegwerken van piekdebieten, aangepast landgebruik, … Deze omkaderende processen, die noodzakelijk zijn voor een duurzaam watersysteem, worden mee opgenomen in het actieplan van het peilbesluit.

Het peilgebied van De Zegge werd aangeduid omwille van onder meer de peilbehoeften van landbouw en natuur én omwille van de aanwezigheid van twee pompstations, die op dit ogenblik voor een niet-vergunde situatie zorgen. Het halen van de natuurdoelstellingen in het EU Habitatrichtlijngebied hangt af van de waterpeilen (ook in de omliggende gebieden), waarvoor ook peildoelstellingen worden vastgelegd in het peilbesluit. Deze grondwaterpeilen worden vervolgens vertaald naar oppervlaktepeilen waar het beheer van het oppervlaktewater kan op afgestemd worden. Er wordt ook monitoring van oppervlakte- en grondwater voorzien zodat er kan bijgestuurd worden in functie van het halen van de doelstellingen.

1.1 Proces opmaak peilbesluit

Het procesverloop voor de opmaak van het peilbesluit werd vastgelegd in het Besluit van de Vlaamse Regering (5 mei 2023):

De waterbeheerders krijgen de bevoegdheid om het peilbesluit voor te bereiden. De waterbeheerder doet dit op participatieve wijze samen met de betrokken actoren en gebruikers in het gebied. Hierbij moet in eerste instantie een ***oriëntatienota*** *opgemaakt worden waarin informatie over het gevoerde peilbeheer, de actueel ingestelde peilregeling en peilzones, de peilinstellingen van de regelbare constructies op waterlopen en grachten, de inrichtingen in functie van peilbeheer, de relevante wetgeving en de geïdentificeerde behoeften gebundeld wordt. Over deze oriëntatienota wordt advies gevraagd aan onder meer gemeentebesturen en de betrokken administraties.*

Rekening houdende met de ontvangen adviezen wordt dan ***het ontwerp van peilbesluit*** *opgemaakt. Dit peilbesluit omvat:*

(1) de peilregeling voor de peilzones in het gebied die gevat worden door het peilbesluit rekening houdende met de behoeften,
(2) een peilkaart met daarop de begrenzing van het gebied waarop het peilbesluit betrekking heeft en met de peilzones waarin de verschillende peilregelingen gelden die met het besluit ingesteld worden en
(3) een toelichting bij het besluit.

Als dat nodig is, moet een ***passende beoordeling*** *en* ***VEN-toets*** *opgemaakt worden en moet een* ***m.e.r.-procedure*** *gevoerd worden. Over het ontwerp van peilbesluit wordt een openbaar onderzoek gevoerd en wordt advies gevraagd aan onder meer gemeentebesturen en de betrokken administraties.*

Na de verwerking hiervan moet de waterbeheerder het ontwerp van peilbesluit aan de minister overmaken die het besluit goedkeurt. Een periodieke evaluatie van het peilbesluit is voorzien (minimaal om de 6 jaar). Wanneer een bijstelling van het peilbesluit nodig blijkt, wordt dezelfde procedure als voor de opmaak van het ontwerp van peilbesluit doorlopen.

Naast de bepaling van de procedure voor de opmaak, de goedkeuring en de evaluatie van het peilbesluit voorziet het uitvoeringsbesluit ook de uitbreiding van de handhavende instanties bevoegd voor de handhaving van het peilbeheer op de onbevaarbare waterlopen en publieke grachten.

Het peilbesluit van De Zegge wordt opgemaakt in nauwe samenwerking met de Task Force Zegge en de Begeleidingsgroep Zegge binnen de gebiedsgerichte werking van de Kleine Nete (www.kleinenete.be). Daarbij verloopt de opmaak parallel en complementair aan de inrichtingsnota binnen het project ‘Hydrologisch herstel vallei van de Kleine Nete ter hoogte van De Zegge en het Olens Broek’. De Begeleidingsgroep Zegge fungeert als stuurgroep voor het peilbesluit.

1.2 Leeswijzer

Voorliggend document is het ontwerp-peilbesluit voor het peilgebied van De Zegge.

Hoofdstukken 2 schetst de juridische, beleidsmatige en fysische context van het peilgebied op basis van de inventarisatie uit de oriëntatienota.

In **hoofdstuk 3** worden de peilafspraken toegelicht. Daarin wordt eerst de doelstelling voor het systeemherstel afgelijnd waar via de peilregeling en gefaseerde bijsturing moet naartoe gewerkt worden. In het tweede deel van dit hoofdstuk wordt per peilzone de aanwezige behoeften, het monitoringsnetwerk met de referentiepeilmeter en het peilbeheer besproken. Onder het peilbeheer komen de doelstellingen voor de peilzone, de peilafspraken op korte termijn en de gefaseerde aanpassingen aan de peilafspraken aan bod.

Hoofdstuk 4 geeft een overzicht de knelpunten die nog aanwezig zijn voor de uitvoering van het peilbesluit.

Hoofdstuk 5 bevat een actieplan om de knelpunten uit het vorige hoofdstuk te mitigeren.

Hoofdstuk 6 bevat de milieueffectbeoordeling met daarin geïntegreerd de verscherpte natuurtoets, passende beoordeling en soortentoets.

Hoofdstuk 7 is voorbehouden voor de referenties.

1.3 Begrippenlijst

Onderstaande begrippenlijst geeft aan hoe we een aantal vaak voorkomende begrippen gebruiken in de context van deze oriëntatienota.

Bandbreedte	De bovengrens en benedengrens waarbinnen het peil in een onbevaarbare waterloop of gracht mag variëren
Behoefte	Datgene wat nodig is om een doelstelling te realiseren. Hier wordt gefocust op de behoefte in waterpeilen (zowel grond- als oppervlaktewater).
Doelstelling	Het resultaat waar een persoon, organisatie of systeem naar streeft
GHG	Gemiddelde hoogste grondwaterstand
GLG	Gemiddelde laagste grondwaterstand
GVG	Gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand
GxG	De karakteristieke waterstanden, waarbij x kan staan voor H, L of V
Peilbehoefte	Peil (oppervlaktewater of grondwater) dat nodig is om een landgebruik of ecosysteemdienst op een duurzame manier mogelijk te maken.
Peilgebied	Het volledige gebied waarvoor het peilbesluit opgemaakt wordt.
Peilregeling	De bandbreedtes in een onbevaarbare waterloop of gracht en de periodes waarin de voormelde bandbreedtes door de waterbeheerder ingesteld en bewaakt worden.
Peilzone	Een gebied waarin een uniforme peilregeling ingesteld wordt.
Randvoorwaarde	De voorwaarden die geen waterpeil zijn, en waaraan voldaan moet zijn (of rekening mee moet gehouden worden) om een bepaalde doelstelling te kunnen bereiken
Verschralen	Het bewust verminderen van de hoeveelheid voedingsstoffen (voornamelijk stikstof en fosfaat) in de bodem.

2 Toelichting bij het besluit

In deze toelichting wordt de context van het peilgebied De Zegge beschreven. Dit is een samenvatting van elementen die in de oriëntatienota geïnventariseerd werden. Hierbij wordt eerst de afbakening van het peilgebied en peilzones toegelicht. Daarna volgt een overzicht van de waterlopen, aanwezige constructies en actuele peilregeling. Tenslotte komen de relevante wetgeving en de lopende beleidsprocessen aan bod.

De aanwezige meetpunten voor de monitoring van de peilregeling wordt beschreven in § 3.1.3 Monitoring en per peilzone onder § 3.2 Peilregeling en peilkaart. De geïdentificeerde behoeften worden besproken in de bespreking per peilzone in § 3.2.

2.1 Afbakening van het peilgebied en peilzones

Voor de afbakening van het peilgebied wordt vertrokken vanuit het natuurgebied van De Zegge, aangezien dit als prioritaire zone is aangeduid voor de opmaak van een peilbesluit. Vervolgens werd de hydrologische invloedssfeer beschouwd, waarbij voornamelijk werd gekeken naar de gebieden waar het waterpeil beheerd wordt door peilconstructies. Het Kanaal van Bocholt naar Herentals wordt als grens voor het peilgebied genomen omdat er ten zuiden van het kanaal geen maatregelen met betrekking tot het peilbeheer worden verwacht en ligt zelf net buiten het peilgebied.

De lopende (beleids)processen en de verschillende stappen binnen het project ‘Hydrologisch herstel vallei van de Kleine Nete ter hoogte van De Zegge en het Olens broek’ hebben elk een verschillende afbakening, die afgestemd is op de vraagstelling van dat (deel)proces. De waterlopen waar op dit ogenblik aan peilbeheer kan gedaan worden en die een invloed hebben op De Zegge bevinden zich op de linkeroever van de Kleine Nete. Voor het peilbesluit wordt de Kleine Nete daarom als grens genomen. Gezien de impact van de Kleine Nete op De Zegge ligt de waterloop net binnen het peilgebied en vormt de grens van het peilgebied.

Het peilgebied bakent de zone af waarvoor er peilafspraken gemaakt worden binnen het peilbesluit. Flankerende maatregelen of inrichtingsmaatregelen voor het volledige stroomgebied van de Kleine Nete vallen niet onder het peilbesluit en kunnen wel buiten deze afbakening vallen. De flankerende maatregelen en inrichtingsmaatregelen, noodzakelijk voor het hydrologisch herstel van de Zegge, worden in de actielijst van dit peilbesluit opgenomen.

In het peilgebied van De Zegge liggen twee watersystemen naast en deels over elkaar. Enerzijds is er het ingedijkte poldersysteem, dat via de Centrale Loop, de Geruim Loop en heel wat perceelsgrachten zorgt voor de afwatering van de landbouwpolder. Doordat het systeem lager gelegen is dan de natuurlijke afwatering, wordt het water via een pompstation overgepompt naar de Kleine Nete.

Anderzijds is er het natuurlijke(re) systeem met de zijlopen van de Kleine Nete, namelijk de Meirenloop, de Larumse Loop, de Zeggeloop en de Nieuwe Loop ter hoogte van het peilgebied, die afwateren naar de Kleine Nete. Deze waterlopen kruisen de polder tussen twee dijkjes, waardoor er geen directe interactie is met de polder. Enkel ter hoogte van het Vijzelloopje wordt er water vanuit de polder opgepompt naar het Vijzelloopje, die uitmondt in de Larumse Loop.

Om waterpeilen te kunnen regelen, werden op een aantal locaties vaste en regelbare constructies aangelegd. Daarnaast spelen de aanwezige dijken een bepalende rol voor wat nu mogelijk is met peilbeheer. Via de dijken en de constructies kunnen de peilzones afgebakend worden. Binnen deze zones wordt het peil door één of meerdere constructies gecontroleerd. De elementen die relevant zijn voor het peilbeheer worden in Figuur 1 samen weergegeven.

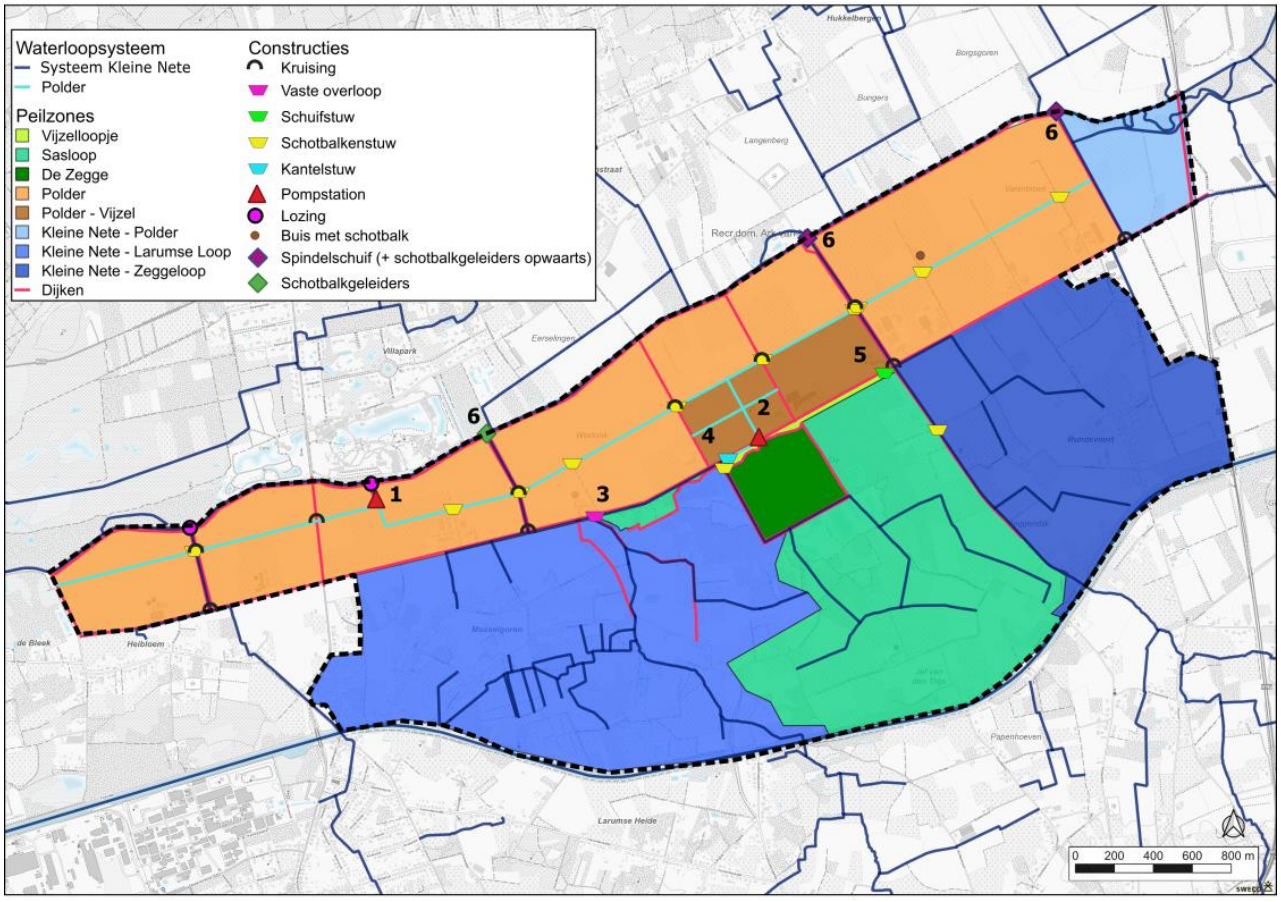

Figuur 1: Overzichtskaart peilgebied De Zegge. De cijfers aan de constructies worden besproken in § 2.3.

2.2 Waterlopen

Het Kanaal van Bocholt naar Herentals (VL22_212) is een bevaarbare waterloop en vormt de zuidelijke grens van het peilgebied. Dit kanaal wordt niet mee opgenomen in het peilbesluit omdat het besluit focust op de onbevaarbare waterlopen en grachten en er geen fysieke verbindingen zijn met de aanwezige waterlopen. Het kanaal ligt ongeveer 1 à 2 meter in ophoging ten opzichte van het peilgebied en zal dus zeker niet drainerend werken.

In het noorden stroomt de Kleine Nete (VL11_127) die een geklasseerde waterloop van eerste categorie is en dus in beheer van de VMM.

In het poldergebied zijn de aanwezige waterlopen aangelegde afwateringskanalen die allemaal geklasseerd zijn als 2de categorie en dus in beheer van de Provincie Antwerpen. Het gaat om volgende waterlopen:

- Geruim Loop
- Meirenloop (ook gedeelte opwaarts van de polder)
- Centrale Loop
- Larumse Loop (ook gedeelte opwaarts van de polder)
- Weidonkloop
- Desselmannenloop
- Vijzelloopje (ook gedeelte opwaarts van de polder)
- Zeggeloop (ook gedeelte opwaarts van de polder)
- Hellemansloop
- Nieuwe Loop (ook gedeelte opwaarts van de polder)

Tussen deze lopen zijn ook nog heel wat verbindende perceel- of baangrachten waardoor er een rechtlijnig afwateringsnetwerk met een hoge dichtheid aan watervlakken aanwezig is.

In het zuidelijk gedeelte zijn volgende waterlopen van 2de categorie aanwezig:

- De Larumse Loop waar de Mosselgorenloop en de Strikbemdenloop op aansluiten
- De Sasloop met als zijlopen de Korte Goorloop, de Ramenloop en de Korte Zeggeloop
- De Zeggeloop
- De Vaartloop

De Zeggeloop en de Larumse Loop hebben nog een afstroomgebied aan de andere kant van het Kanaal van Bocholt naar Herentals. Deze waterlopen komen het peilgebied binnen via een sifon onder het kanaal.

Tenslotte zijn er nog enkele niet-geklasseerde waterloopjes waarvan sommige een naam hebben en andere niet.

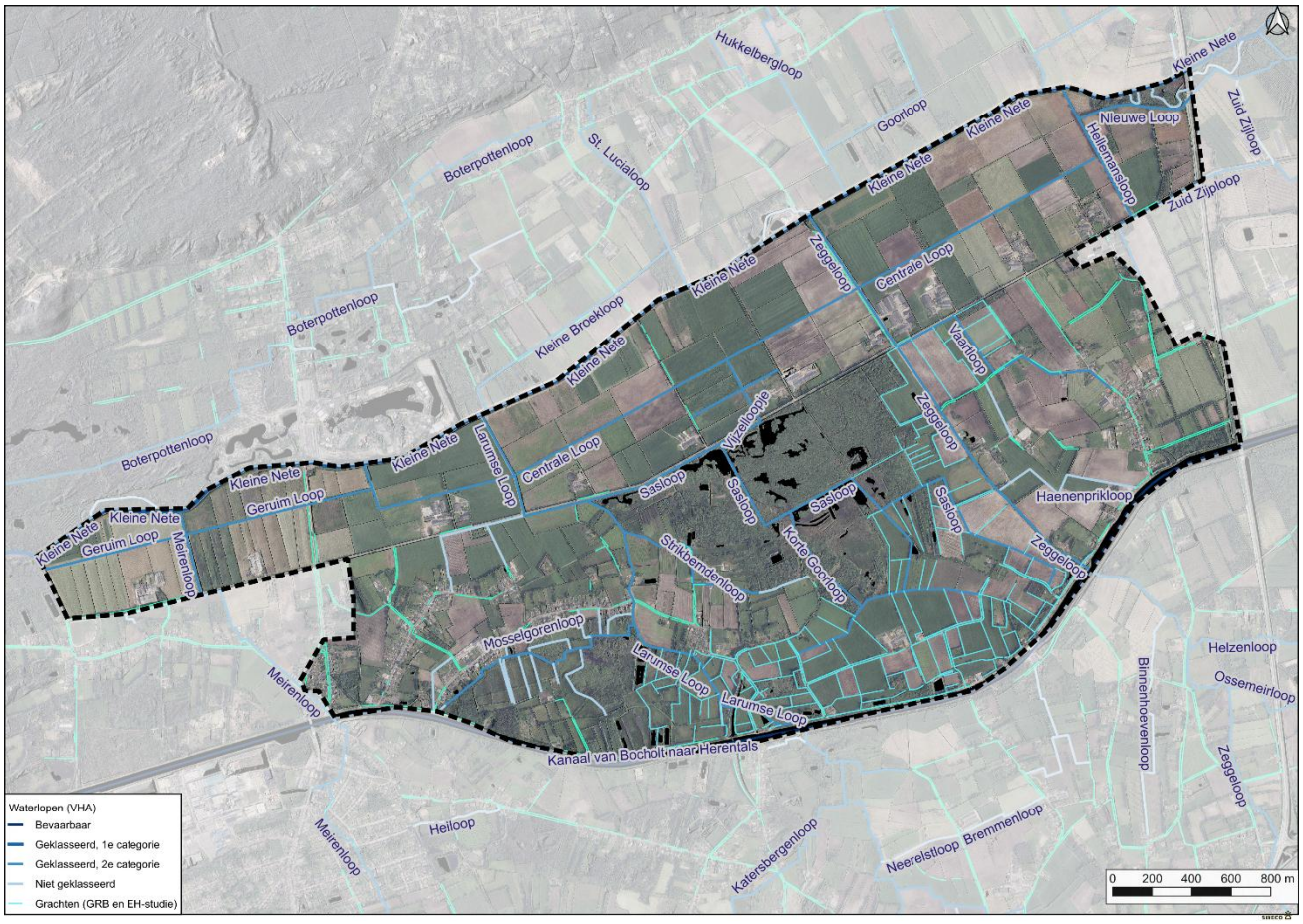

Figuur 2: Waterlopen ter hoogte van het peilgebied volgens hun categorie (VHA-atlas) met aanvulling van de grachten uit het GRB en de ecohydrologische studie. De achtergrondkaart is een luchtfoto gecombineerd met de multidirectionele hillshade van het digitaal hoogtemodel (DHM II) waardoor ook de afwateringsstructuren binnen en tussen de perceelsgrenzen zichtbaar worden.

2.3 Aanwezige regelbare constructies en vaste constructies

Om de waterpeilen te regelen zijn een aantal constructies aanwezig in het peilgebied.

1. Pompstation De Zegge op de Centrale Loop naar de Kleine Nete:
    - Geen gravitaire afwatering aanwezig omdat het peil van de Kleine Nete hoger ligt dan de Centrale Loop.
    - Pompcapaciteit: 3 pompen van 340 l/s elk.
    - Aanslagpeil 1e pomp: 11.80 m TAW.
    - Aanslagpeil 2e pomp: 11.90 m TAW.
    - Aanslagpeil 3e pomp: 12.00 m TAW.
    - Afslagpeil alle pompen: 11.70 m TAW.
    - Gemiddeld jaardebiet: 2.55 miljoen m³/jaar

2. Pompstation Vijzelloopje: op het Vijzelloopje in de polder en verpompt water naar het Vijzelloopje aan de andere kant van de Roerdompstraat:
    - 1 pomp van 75 l/s
    - Het Vijzelloopje heeft een verbinding (buis, diameter 500mm, instroom 12.22 mTAW) naar de Centrale Loop die uitgerust is met een terugslagklep. Indien het peil in het Vijzelloopje heel hoog staat en in de Centrale Loop heel laag, is er gravitaire afwatering mogelijk.
    - Aanslagpeil pomp: 12.25 m TAW
    - Afslagpeil pomp: 12.05 m TAW
    - Gemiddeld jaardebiet: 0.88 miljoen m³/jaar

3. Stuw op de Sasloop (thv de aansluiting met de Larumse Loop):
    - Drempelpeil: 13.5 m TAW
4. Stuw op de Sasloop net afwaarts van de aansluiting van het Vijzelloopje:
    - Drempelpeil: 13.6 m TAW
5. Schuif op de verbinding tussen de baangracht naar het Vijzelloopje en de Zeggeloop
    - Drempelpeil: 13.43 m TAW
6. Schuifconstructies aanwezig ter hoogte van lozingen op de Kleine Nete Aan de linkeroever:
    - Nieuwe Loop: manuele schuif
    - Zeggeloop: manuele schuif
7. Schotbalkstuwen in de landbouwpolder
    - Manueel te bedienen stuwen volgens de noden van de aanpalende percelen.
    - Niet alle stuwen zijn nog bruikbaar of operationeel.

De stuwen en schuif ter hoogte van de Roerdompstraat hebben een dubbele functie. Enerzijds dienen ze om het water rond het natuurgebied langer vast te houden en als buffer naar het lagere grondwaterpeil van de polder. Anderzijds zorgen deze drempels dat bij peilstijgingen in de waterlopen, het oppervlaktewater (met hoge nutriëntenlading) niet meteen in het natuurgebied stroomt.

2.4 Actuele peilregeling

De peilzones zijn afgebakend volgens de vaste en regelbare peilconstructies als afwaartse randvoorwaarde. Vervolgens werden de afstromende zones bepaald via het digitaal hoogtemodel, de afstromingskaart en de kartering van dijkjes. De peilzones zijn aangeduid op de overzichtskaart in Figuur 1.

De peilzones van de landbouwpolder worden geregeld met pompen en hebben een oranje-bruine kleur op de overzichtskaart:

1. **De peilzone Polder** omvat de volledige ingedijkte landbouwpolder tussen de Kleine Nete en de Roerdompstraat. Pompstation De Zegge op de Centrale Loop naar de Kleine Nete dient om de landbouwpolder voldoende droog te houden. De pompwerking is gebaseerd op de waterpeilen ter hoogte van de pomp (details pompwerking zie §2.3).

2. **De peilzone Polder-vijzel** ligt opwaarts van het pompstation op het Vijzelloopje. Het vijzelgemaal was oorspronkelijk geïnstalleerd om het

laagste deel van de polder bijkomend te ontwateren aangezien dit te laag lag om door de pompen op de Centrale Loop te worden gedraineerd. De vijzel slaat aan op basis van het waterpeil in de polder. Er is een bijkomend actieplan om de pomp uit te schakelen wanneer het waterpeil in de Larumse Loop te hoog is waardoor Vijzelloopje niet meer kan afwateren en overstroomt in De Zegge.

De peilzones die bepaald worden door de aanwezigheid van stuwconstructies hebben een groene kleur op de overzichtskaart:

3. **De peilzone Vijzelloopje** is het gedeelte van het Vijzelloopje dat het water van het vijzelgemaal ontvangt. De peilzone wordt afgebakend aan de ene kant door de stuw op het Vijzelloopje (nr. 4 in Figuur 1) en de schuif aan de andere kant (nr. 5 in Figuur 1). De schuif dient voornamelijk om instroom vanuit de Zeggeloop naar het Vijzelloopje en het natuurgebied te verhinderen wanneer de waterpeilen in de Zeggeloop stijgen.
4. **De peilzone Sasloop** wordt afwaarts begrensd door de stuw op de Sasloop (nr. 3 in Figuur 1). Deze omvat de Sasloop die langs de Roerdompstraat loopt en naar het zuiden toe ook begrensd is door een dijkje. De Sasloop stroomt langs het vierkante gebied van De Zegge tussen twee dijkjes en heeft verder opwaarts de natuurlijke afbakening van het afstroomgebied van de Sasloop en de zijlopen tot aan het kanaal.
5. **De peilzone De Zegge** heeft een opvallende vierkante vorm. In het noorden wordt het begrensd door de dijken van het Vijzelloopje en aan de andere zijden liggen er dijken van de Sasloop. Er is dus geen waterloop aanwezig binnen deze zone. Het inkomende water komt van rechtstreekse neerslag en van de grondwatervoeding die deels mee gestuurd wordt via de waterloopjes waar wel peilsturing op is aan de andere kant van de dijkjes.

De peilzones van de Kleine Nete hebben geen peilconstructies op de waterlopen waardoor hun peil voornamelijk bepaald wordt door het peil van de Kleine Nete en het natuurlijk verhang. Deze zones hebben een blauwe kleur op de overzichtskaart:

6. **De peilzone Kleine Nete - Polder** omvat de meest oostelijke delen van de landbouwpolder. De afwaterende grachten lozen rechtstreeks in de Kleine Nete.
7. **De peilzone Kleine Nete – Larumse Loop** is het gedeelte van het peilgebied dat via de Larumse Loop afwatert naar de Kleine Nete. Op de Larumse Loop staan geen stuwconstructies. De Larumse Loop ‘steekt de polder over’ tussen twee dijken waardoor er geen interactie is met de polder.
8. **De peilzone Kleine Nete – Zeggeloop** ligt aan de oostelijke kant van De Zegge. Ook hier zijn er geen stuwconstructies aanwezig die de afwatering naar de Kleine Nete beïnvloeden (via de Zeggeloop).

2.5 Relevante wetgeving in het gebied (ruimtelijke bestemmingen)

Binnen het peilgebied zijn meerdere plannen actief die de (ruimtelijke) randvoorwaarden vastleggen voor de inrichting en het beheer van het gebied. In de onderstaande tabel worden deze plannen opgelijst.

Tabel 1: Overzicht van de huidige ruimtelijke bestemmingsplannen in het peilgebied.

Plan	Details
Gewestplan	Origineel gewestplan Herentals – Mol (GWP_02000_222_00017_00001; 28/07/1978)
Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan	Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk (RUP_02000_212_00345_00001; 10/01/2024)
Habitatrichtlijngebieden (SBZ-H)	Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden (BE2100026)
Vogelrichtlijngebieden (SBZ-V)	De Zegge (BE2100424)
Erkend natuurreservaat	De Zegge (E-014)
Vlaams natuurreservaat	Mosselgoren (V-0.23)
VEN-gebieden	Gen-gebieden van ‘Het Geels Gebroekt’

Ruimtelijke bestemmingsplannen

Het gewestplan geeft aan welke bestemming aan de terreinen kan gegeven worden en blijft geldig tot er via de opmaak van een RUP (ruimtelijk uitvoeringsplan) een nieuwe bestemming aan toegekend wordt. Voor de vallei van de Kleine Nete en Aa werd recent het RUP ‘Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk’ opgemaakt dat op 10 januari 2024 werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

In Figuur 3 wordt het gewestplan met het RUP samen weergegeven. De wijzigingen als gevolg van het GRUP zijn de uitbreiding van de natuurgebieden met overdruk GEN, voornamelijk naar de zones die volgens het gewestplan ‘agrarische gebieden met ecologisch belang’ of ‘landschappelijk waardevolle agrarische gebieden waren’. De huidige bestemmingen in het peilgebied zijn:

- **Landbouw**: ter hoogte van de landbouwpolder en oost- en west van de natuurgebieden
- **Natuurgebied**: de oorspronkelijke natuurgebieden uit het gewestplan rond De Zegge en Mosselgoren worden uitgebreid via het RUP. Er is ook een stukje natuurgebied toegevoegd langs de Kleine Nete ter hoogte met de kruising met de Noord-Zuidlaan:
    - Alle natuurgebieden binnen het peilbesluit hebben als overdruk ‘Grote eenheid natuur’;
    - Het gebied rond De Zegge heeft bijkomend als overdruk ‘Erfgoedlandschap’;
    - De Noord-Zuidlaan ter hoogte van de bestemming natuurgebied heeft als overdruk ‘Gebied voor weginfrastructuur’;

- **Woongebieden met landelijk karakter**: deze indeling komt uit het oorspronkelijk gewestplan en omvat de aanwezige straten met woningen;
- **Gebied voor waterberging:** rond de Kleine Nete wordt een zone afgebakend voor water.

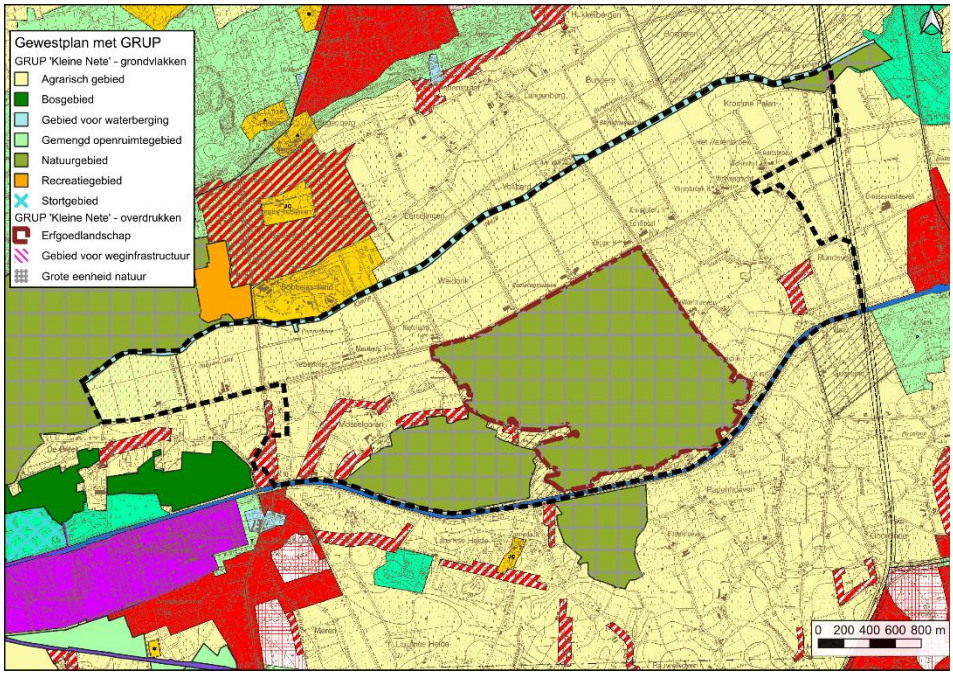

Figuur 3: Gewestplan met daarover de gewijzigde bestemmingen via het GRUP 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk' ter hoogte van het peilgebied.

Afbakeningen natuurbeleid

Ter hoogte van het peilgebied liggen het Habitatrichtlijngebied 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden' (BE2100026) en het Vogelrichtlijngebied 'De Zegge' (BE2100424).

Via de overdruk in het GRUP zijn de gebieden van De Zegge en Mosselgoren aangeduid als VEN-gebied van 'Het Geels Geboekt (GEN)'. In het noordoosten is er langs de Kleine Nete nog een klein stukje VEN-gebied dat deel uitmaakt van de eenheid 'De Vallei van de Kleine Nete benedenstrooms (GEN)'. Het herstel van het laagveengebied vraagt echter hydrologisch herstel op landschapsschaal waardoor er ook buiten het habitatrichtlijngebied maatregelen noodzakelijk zijn.

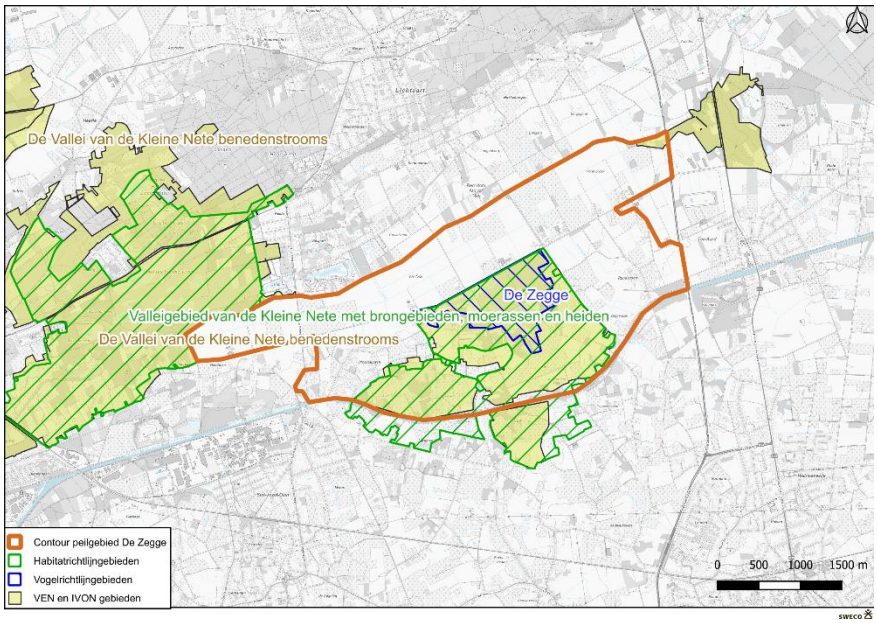

Figuur 4: Overzicht van de Natura 2000-gebieden en VEN-IVON gebieden ter hoogte van het peilgebied.

Er zijn ook een aantal soorten aanwezig waarvoor een SoortenBeschermings-Programma (SBP) is opgesteld (Figuur 5). In de Kleine Nete moet rekening gehouden worden met de Beekprik, de Kleine Modderkruiper en de Rivierdonderpad. In de Larumse Loop zijn de Beekprik en de Kleine Modderkruiper aanwezig en in de Zeggeloop komt de Kleine Modderkruiper voor.

Ter hoogte van De Zegge en Mosselgoren moet aandacht besteed worden aan de Grote modderkruiper en de Poelkikker. Daarnaast overlapt het soortenbeschermingsprogramma van ‘weidevogels’ met het oostelijk deel van het peilgebied. In het uiterste westen in de landbouwpolder is een programma voor de Heikikker en de Poelkikker.

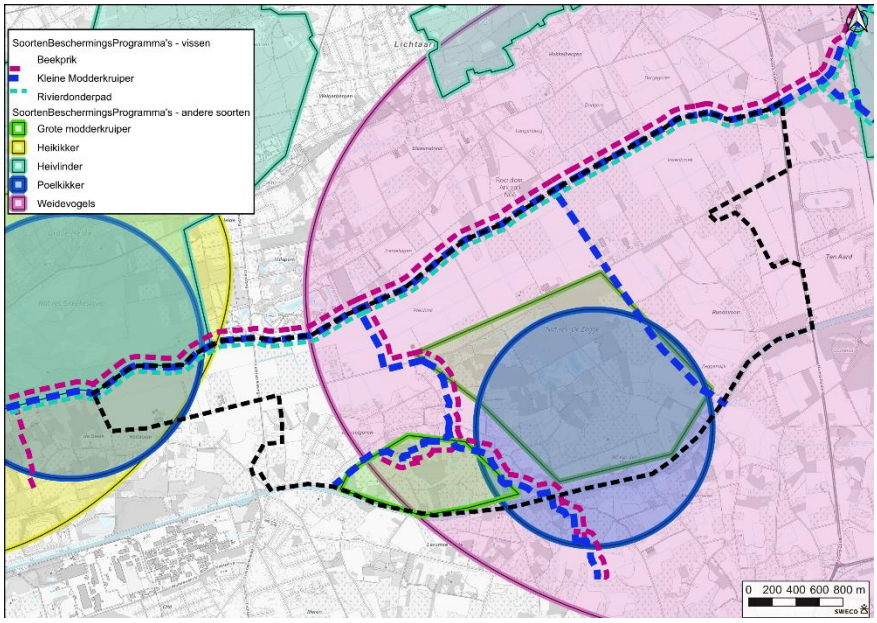

Figuur 5: Soortenbeschermingsprogramma's ter hoogte van het peilgebied.

2.6 Lopende (beleids)processen

2.6.1 Gebiedswerking De Kleine Nete

Het peilgebied ligt binnen het bekken van de Kleine Nete waar heel wat gebiedsgerichte projecten lopen. Om de voortgang en onderlinge afstemming van de verschillende plannen en processen te bewaken, werd Cathy Berx, de gouverneur van de provincie Antwerpen, door de Vlaamse Regering belast met een coördinatieopdracht (zie www.kleinenete.be). De volgende projecten zijn lopende binnen de gebiedswerking van de Kleine Nete:

- **Blue Deal**: de Kleine Nete werd aangeduid als één van de prioritaire, strategische gebied in de Blue Deal 2025-2029. Hierbij wordt werk gemaakt van de realisatie van de vastgestelde Natura 2000-doelen via de inzet van natuurinrichting, gebiedsgerichte handhavingstrajecten en rivier- en valleiherstelprojecten zoals het hydrologisch herstel in de vallei van de Kleine Nete ter hoogte van De Zegge en het Olens Broek.
- **Stroomgebiedbeheerplan**: relevant voor het gebied van De Zegge is de inrichting van AOG De Zegge (actief overstromingsgebied) waarbij de doelstelling is om de dijklichamen van de Kleine Nete ter hoogte van De Zegge duurzaam te verbeteren. Daarbij zouden de dijken meer landinwaarts geplaatst worden om overstroombare ruimte te creëren. Hiervoor werd op 20/6/2017 een stedenbouwkundige vergunning afgeleverd. De uitvoering van de werken van de hermeandering van de Kleine Nete ter hoogte van de N19g werden gestart in juli 2018. Ook de hermeandering ter hoogte van Olens Broek – Langendonk (gestart begin 2023) en de herinrichting van het voormalig zandstort aan de Hellekens (afgerond in 2021) zijn acties die onderdeel uitmaken van het stroomgebiedbeheerplan.
- **Erfgoed-Landschap:** Landschappen kunnen omwille van hun natuurwetenschappelijke, historische, esthetische, ruimtelijk-structurerende en socio-culturele waarden aangeduid worden als vastgesteld gebied in de Landschapsatlas. Twee bijkomende gebieden afwaarts langs de Kleine Nete werden binnen de context van de gebiedswerking Kleine Nete aangeduid als vastgesteld gebied in de Landschapsatlas.
- **Sigmaplan:** via dit plan wil Vlaanderen zich beschermen tegen de overstromingen vanuit de Schelde en haar zijrivieren en tegelijk kansen bieden aan ecologisch waardevolle biotopen. Langs de Nete en Kleine Nete wordt ingezet op gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's), ontpoldering en wetlandherstel. Deze projecten hebben geen rechtstreekse invloed op De Zegge.
- **Europese natuurdoelen:** Het 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden' (kortweg SBZ Kleine Nete) is aangeduid als Speciale Beschermingszone. Specifiek voor de deelgebieden van De Zegge en het Olens broek zijn de realisatie van twee natte natuurkernen van respectievelijk > 300 en > 150 ha vooropgesteld, door herstel van de natuurlijke hydrologie.
- **Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen**: Voor de vallei van de Kleine Nete zijn een aantal gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen in opmaak. Deze RUP's zullen op termijn het gewestplan vervangen en

nieuwe bestemmingen vastleggen waarbinnen de verschillende waterbergings- en natuurontwikkelingsprojecten in de vallei gepland worden. Het GRUP 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk' werd goedgekeurd op 10 januari 2024 en wordt verder toegelicht in § 2.5.

- **Hydrologisch herstel vallei van de Kleine Nete ter hoogte van De Zegge en het Olens Broek:** dit wordt uitgebreid toegelicht in § 2.6.2, waarbij de laatste updates kunnen geraadpleegd worden via https://dezegge.dekleinenete.be/.

2.6.2 Hydrologisch herstel vallei van de Kleine Nete ter hoogte van De Zegge en het Olens Broek

Het project 'Hydrologisch herstel vallei van de Kleine Nete ter hoogte van De Zegge en het Olens Broek' valt ook onder de gebiedswerking De Kleine Nete. Het project wordt hier meer in detail besproken omwille van de relevantie voor het peilbesluit.

Het hydrologisch herstel van de vallei van de Kleine Nete rond De Zegge kadert in essentie binnen de uitvoering van Europese habitatrichtlijn uit 1992 die elke EU-lidstaat verplicht om de nodige maatregelen te nemen om bepaalde natuurlijke habitats in stand te houden binnen een coherent Europees ecologisch netwerk van speciale beschermingszones. Voor de speciale beschermingszones (SBZ) in de vallei van de Kleine Nete legde de Vlaamse Regering in 2014 deze doelen definitief vast. Dit besluit bepaalt onder meer dat er in het SBZ-deelgebied Zegge-Mosselgoren een laagveenmoeras van >300 ha hersteld moet worden en dat er in het SBZ-deelgebied Olens Broek een natte natuurkern van >150 ha hersteld moet worden.

De Vlaamse Regering keurde op 23 oktober 2020 een actieplan m.b.t. de verdrogingsproblematiek in habitatrichtlijngebied 'De Zegge' goed (VR 2020 2310 DOC.1156/1BIS) (zie ook bijlage). De Vlaamse Regering gelastte de bevoegde ministers om hun administraties opdracht te geven het actieplan uit te voeren en gelaste gouverneur Cathy Berx om in te staan voor de opvolging en coördinatie van dit actieplan en daarover te rapporteren.

In uitvoering van deze beslissing:

- werd door ANB een ecohydrologische studie opgestart voor het deel van de vallei van de Kleine Nete dat relevant is voor de SBZ-gebieden Zegge-Mosselgoren en Olens Broek-Langendonk,
- werden door de OMG (Vlaams Departement Omgeving) bijkomende planalternatieven voor het RUP Kleine Nete en Aa uitgewerkt,
- zetten ANB, VLM en VMM een bewarend grondbeleid op en werd ingegaan op een reeks aankoopopportuniteiten.
- werd een LER opgemaakt
- engageerden de verschillende, betrokken overheden zich tot een terughoudend vergunningenbeleid in het gebied.

Op 10 januari 2024 stelde de Vlaamse Regering het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk definitief vast. Via dit ruimtelijk uitvoeringsplan legde de Vlaamse Regering de voor de realisatie van de Natura 2000-doelen noodzakelijke bijkomende natuurgebieden (met overdruk grote eenheid natuur) vast waarbinnen de realisatie van een natte natuurkern van >300 ha in SBZ-H Zegge-Mosselgoren

en van >150 ha in SBZ-H Olens Broek-Langendonk mogelijk is. Over de omliggende landbouwgebieden deed de Vlaamse Regering nog géén uitspraak. Een uitspraak over deze gebieden is doorgeschoven naar een tweede fase waarin op basis van de resultaten van de ecohydrologische studie bepaald moet worden welke de meest aangewezen bestemming en inrichting voor deze gebieden kan zijn gezien het noodzakelijk hydrologisch herstel implicaties heeft op de grondwaterstanden en overstromingsfrequentie in een aantal agrarische gebieden rond de SBZ-H's.

Voor de aanwezige Europees beschermde natuur geldt het standstill-beginsel. De kwaliteit ervan mag dus niet achteruitgaan. Tegen 2050 moeten de Natura 2000-gebieden in een gunstige staat van instandhouding zijn en dus alle instandhoudingsdoelen cfr. de besluiten van de Vlaamse Regering van 23 april 2014 gerealiseerd zijn. De door de Vlaamse Regering op 10 maart 2023 goedgekeurde Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) voorziet in deze context een luik 'stikstofsanering'. De Vlaamse Regering besliste dat om grondwaterafhankelijke habitats in een gunstige staat van instandhouding te brengen, een hydrologisch herstel op landschapsniveau noodzakelijk is. En dat voormeld herstel structurele ingrepen vereist die het niveau van het perceel met het habitattype binnen de speciale beschermingszone overstijgen. Een belangrijk gegeven daarbij is dat deze maatregelen ook repercussies voor het ruimtegebruik buiten SBZ-H kunnen hebben. Zo zullen peilverhogingen voelbaar zijn tot buiten de SBZ-gebieden en is het mogelijk dat maatregelen buiten SBZ-H nodig zijn voor het herstel van de habitattypen erbinnen. Met name voor het herstel van de waterkwaliteit en de waterkwantiteit kan dit noodzakelijk zijn. Dat is dus in het bijzonder het geval voor de SBZ-H-deelgebieden Zegge-Mosselgoren en Olens Broek-Langendonk.

Eind april 2024 werd de ecohydrologische studie afgewerkt. Om de Natura 2000-doelen en het daarvoor noodzakelijk hydrologisch herstel tegen 2050 te kunnen realiseren, stellen de onderzoekers een aanpak in drie fases voor. De sets van maatregelen per fase zijn door de onderzoekers samengevat in de nota "Integrale toekomstvisie wetlandherstel"[1].

De studie onderscheidt drie noodzakelijke fases om tot het vereiste hydrologisch herstel te komen:

- *Op korte termijn zijn een aantal dringende maatregelen nodig om onomkeerbare schade aan de natuur door overstromingen met vervuild water in De Zegge en het Olens Broek te vermijden. Dat vraagt vooral aanpassingen aan een aantal dijken en stuwen.*

- *In een tussentijds technisch scenario is het noodzakelijk om de drainage af te bouwen en de waterpeilen in de waterlopen te verhogen zodat de grondwaterstanden weer voldoende hoog komen en de grondwaterafhankelijke natuur en de veengebieden niet verder verdrogen. Daarbij zullen ook de grondwaterpeilen in de landbouwpolder stijgen. Om te vermijden dat de Natura 2000-gebieden overstromen met vervuild water zal er meer en frequenter overstromingswater opgevangen worden in deze vernatte delen van de landbouwpolder die daardoor (wellicht) niet meer ingezet kunnen*

[1] Deze samenvattende nota werd op 2 mei 2024 gepubliceerd op de website www.kleinenete.be > https://agnas.ruimteinfo.be/kleinenete/Onderzoek/Ecohydro_Zegge_samenvatting_20240419.pdf

worden voor de teelt van voedergewassen zoals vandaag het geval is.

Finaal zal toegewerkt worden naar een volledig hydrologisch herstel waarbij het volledige natuurlijk overstromingsgebied van de vallei opnieuw ingezet kan worden voor waterberging en als waterbuffergebied kan functioneren. Hierbij is het belangrijk dat de waterkwaliteit voldoende verbetert zodat negatieve impact van overstromingen op het valleigebied maximaal vermeden wordt. Dat leidt opnieuw tot een grotere spreiding van de overstromingen over de volledige vallei. Dat impliceert ook een transitie van de landbouw in het gebied: bepaalde zones van de landbouwpolder en in de omgeving van De Zegge-Mosselgoren zullen niet langer bruikbaar zijn voor conventionele landbouw omdat de grondwaterstanden opnieuw zullen stijgen en de laagstgelegen valleidelen vaker zullen overstromen. En dus komt er een begeleidingsplan en een flankerend beleid om per bedrijf tot een oplossing op maat te komen.

Op 13 mei 2024 rapporteerde gouverneur Berx aan minister Demir over de voortgang van de uitvoering van het actieplan en maakte ook het voorstel voor de verdere aanpak over dat door het procesbeheercomité Kleine Nete werd uitgewerkt.

Op 7 juni 2024 bevestigde het kabinet Demir aan de gouverneur dat er nood is aan een grootschalig hydrologisch herstel op landschapsschaal om de gunstige staat van instandhouding te bekomen in de desbetreffende speciale beschermingszone(s). Er wordt gevraagd om binnen de context van de resultaten van de ecohydrologische studie, en samen met de relevante partners, te werken aan een inrichtingsnota in de zin van art. 4.2.1 van het decreet Landinrichting met het oog op een geïntegreerde en gebiedsgerichte aanpak en het bepalen en uitwerken van de doelstellingen, maatregelen en de daarvoor in te zetten instrumenten. Deze inrichtingsnota moet het noodzakelijke kader bieden voor de verdere besluitvorming en financiering in functie van de uitvoering van de voorgestelde maatregelen uit de ecohydrologische studie en dient verder onderbouwd te worden door o.a. een landbouweffectenrapport (LER) om het effect op de aanwezige landbouw in kaart te brengen. Het LER levert objectieve informatie om af te wegen bij de verdere uitwerking van het project en kan voorstellen doen voor eventuele flankerende maatregelen op maat.

De minister vroeg om overeenkomstig de aanpak voor de maatwerkgebieden binnen het Stikstofsaneringsprogramma van het PAS-decreet, voor de opmaak van deze inrichtingsnota te werken met een EntiteitsOverschrijdend Programma- en Projectteam (EOP). De minister gaf de opdracht aan de betrokken Vlaamse administraties van het beleidsdomein Omgeving (i.c. Departement Omgeving, Agentschap voor Natuur en Bos, Vlaamse Landmaatschappij, Vlaamse Milieumaatschappij en Instituut voor Natuur en Bosonderzoek) om daarvoor het nodige te doen.

De minister vroeg aan de gouverneur om de minister van omgeving binnen een termijn van twee jaar na opstart een ontwerp inrichtingsnota te bezorgen zodat deze voor goedkeuring voorgelegd kan worden aan de Vlaamse Regering (overeenkomstig art. 4.2.1.5 en art. 4.2.1.6 van het uitvoeringsbesluit landinrichting).

Het Managementcomité Beleidsdomein Omgeving besliste op 5 juli 2024 om:

- akkoord te gaan met voorstel tot oprichting van een EOP Kleine Nete en de nodige personeelscapaciteit binnen elk van de entiteiten daarvoor vrij te maken;
- het ANB aan te duiden als 'initiatiefnemer' voor de opmaak van de inrichtingsnota;
- het EOP opdracht te geven om een ontwerp van inrichtingsnota onder begeleiding van VLM op te stellen;
- de gebiedswerking Kleine Nete als vlaggenschipproject binnen het beleidsdomein Omgeving te bestendigen.

Overwegende dat:

- het hydrologisch herstel voor de SBZ-gebieden Zegge-Mosselgoren en Olens Broek-Langendonk urgent en noodzakelijk is in functie van de realisatie van de Natura 2000-doelen én het gegeven dat een aantal acute ingrepen op korte termijn nodig zijn om onomkeerbare schade aan de natte natuur en veengebieden van De Zegge ter vermijden;
- gelet op het lopende handhavingstraject ten aanzien van de permanente bemaling van de Zegge-polder i.f.v. landbouw o.w.v. de impact ervan op de SBZ's er enerzijds een groot risico op juridische procedures tegen het Vlaams Gewest bestaat en anderzijds het aanzienlijk aantal landbouwbedrijven dat op korte termijn duidelijkheid dient te krijgen over de toekomstmogelijkheden in het gebied en de oplossingen die het huidige flankerend beleid kan bieden (ruilgronden, mogelijkheid tot vrijwillige verkoop van gronden en bedrijfszetels aan het Vlaams Gewest…).
- het hydrologisch herstel op landschapsniveau voor deze gebieden volledig gekaderd kan worden binnen het programma stikstofsanering van de PAS en via de door de Vlaamse Regering voorziene PAS-provisiemiddelen gerealiseerd kan worden;
- de Kleine Nete binnen de Blue Deal als vlaggenschipproject benoemd is en onder coördinatie van de gouverneur reeds een zeer intense en sterke gebiedsgerichte samenwerking voor de Kleine Nete tussen de betrokken entiteiten binnen het beleidsdomein Omgeving (dOMG, ANB, VLM, VMM, INBO) tot stand werd gebracht en het aangewezen is deze samenwerking verder te bestendigen i.f.v. het noodzakelijk hydrologisch herstel en de stikstofsanering;
- gezien het reeds doorlopen traject en de afgewerkte ecohydrologische studie het hydrologisch herstel voor Zegge-Mosselgoren-Olens Broek-Langendonk een strategisch belangrijk piloot- en voorbeeldproject is binnen het globale stikstofsaneringsprogramma dat in het kader van de PAS uitgerold wordt en het niet aangewezen is de bestaande dynamiek in het gebied te vertragen in afwachting van globale beslissingen over het totale stikstofsaneringsprogramma en het daaraan gekoppelde personeelsvragen;
- het managementcomité op 7 mei 2024 besliste om voor de vier maatwerkgebieden van de PAS entiteitsoverschrijdende projectteams (EOP) samen te stellen en te belasten met de opmaak van inrichtingsnota's voor deze maatwerkgebieden en het (gelet op de vraag van de minister) aangewezen is de bestaande administratie overschrijdende samenwerking voor de Kleine Nete ook als EOP te benoemen en de werking ervan verder te verzekeren binnen het beleidsdomein Omgeving;

Voor de uitwerking van de inrichtingsnota en het realiseren van hydrologisch herstel op landschapsniveau werd een Task Force Hydrologisch Herstel opgericht onder voorzitterschap van de gouverneur. Deze task force bestaat uit:

- Het entiteitsoverschrijdend projectteam (EOP – zie bijlage) van het beleidsdomein Omgeving, bestaande uit:
  - Agentschap voor Natuur en Bos
  - Departement Omgeving
  - Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
  - Vlaamse Landmaatschappij
  - Vlaamse Milieumaatschappij
- Vertegenwoordiger van de diensten van de gouverneur
- Vertegenwoordiger van de dienst Integraal Waterbeleid (DIW) van de provincie Antwerpen.

De bestaande en brede stuurgroep, die de opmaak van de ecohydrologische studie heeft begeleid, werd omgedoopt tot stuurgroep voor het hydrologisch herstel (Begeleidingsgroep Zegge). Deze begeleidingsgroep vormt tevens de begeleidende stuurgroep voor dit peilbesluit.

Meer info: dezegge.dekleinenete.be.

2.6.3 Handhavingstraject

De landbouwpolder wordt vandaag ontwaterd door twee pompgemalen in eigendom van de provincie Antwerpen en beheerd door de dienst Integraal waterbeleid. Waterbeheersings-projecten voor landbouwdoeleinden van 15 ha of meer die een aanzienlijke verlaging van de freatische grondwatertafel in een bijzonder beschermd gebied tot gevolg kunnen hebben, zijn in de eerste klasse ingedeeld zijn onder de rubriek 53.10.3° onttrekken van grondwater via draineringen in bijzonder beschermde gebieden. Deze rubriek werd in juni 2024 geschrapt, waarbij dergelijke projecten nu worden ondergebracht onder de rubriek 53.3.1° drainering voor landbouwdoeleinden op aaneengesloten percelen met een oppervlakte van 50 hectare of meer en rubriek 65.1° drooglegginsprojecten via een regelbare constructie voor landbouwdoeleinden. Het drooglegginsproject is MER-plichtig en onderworpen aan een passende beoordeling omwille van het nabijgelegen natuurgebied De Zegge.

Ingevolge een klacht van VALK vzw bezorgde de afdeling Handhaving van het departement Omgeving op 15 april 2021 een aanmaning met betrekking tot de twee provinciale pompstations aan het provinciebestuur.

De aanmaning omvat drie zaken:

- Tegen uiterlijk **1 augustus 2021** diende de provincie een actieplan met een voorstel van maatregelen om het beheer van de pompgemalen in het landbouwgebied rond het natuurreservaat De Zegge en de exploitatie van de transformator te regulariseren.
- Tegen uiterlijk **31 december 2021** diende gerapporteerd over de stand van zaken en de verdere stappen die worden genomen inzake het waterbeheersingsproject met betrekking tot de volgende aspecten:
  - De uitvoering van de ecohydrologische studie;
  - De opmaak van een MER;

  - Het uitvoeren van een passende beoordeling;
  - De aanvraag van een omgevingsvergunning voor de rubriek 53.10.3° of een ander initiatief in het kader van een toekomstige wijziging van de milieuwetgeving met betrekking tot peilbeheer.

- Vervolgens moet tegen uiterlijk **30 juni** en **31 december** van elk jaar zesmaandelijks bij de afdeling Handhaving gerapporteerd worden over de verdere evolutie van het dossier tot op het moment dat het waterbeheersingsproject geregulariseerd is.

Aan de eerste twee verzoeken kon door de provincie gevolg gegeven worden binnen de opgelegde termijn. Verder wordt halfjaarlijks gerapporteerd aan de afdeling Handhaving van het departement Omgeving over de acties gericht op het hydrologisch herstel van het gebied van De Zegge.

VALK vzw heeft in juni 2024 opnieuw een klacht ingediend bij afdeling Handhaving van het departement Omgeving en Natuurinspectie. In deze klacht wordt het uitschakelen van de pompgemalen gevraagd. Deze klacht heeft intussen geleid tot een tweede aanmaning van de Natuurinspectie met als herstelmaatregel het halfjaarlijks rapporteren van de voortgang van de realisatie van de aanbevelingen uit de ecohydrologische studie. Natuurinspectie kon akkoord gaan met het voorstel van de provincie om beide rapportage-verplichtingen te integreren.

3 Peilafspraken

Om te voldoen aan de behoeften, die aanwezig zijn binnen het peilgebied van De Zegge, is nood aan systeemherstel in de vallei van de Kleine Nete. Het is aangewezen om dit systeemherstel gefaseerd aan te pakken. Hierbij is het noodzakelijk om binnen het peilbesluit de doelen zo concreet mogelijk te formuleren (§ 3.1) en om concrete afspraken rond huidige peilen en vervolgstappen vast te leggen om tot het doel te komen (§ 3.2).

3.1 Doelstelling hydrologisch herstel

In een optimaal functionerend hydrologisch systeem heeft de vallei van de Kleine Nete geen intensieve peilsturing door middel van (automatische) infrastructuur meer nodig. Het watersysteem heeft waterpeilen die het mogelijk maken om de natuurdoelstellingen in de natuurgebieden van De Zegge, Mosselgoren en Olens Broek te realiseren en in stand te houden en een duurzame landbouwproductie mogelijk te houden op percelen met een de landbouwfunctie. Bovendien is er ruimte voor water, waardoor de waterveiligheid van infrastructuur verzekerd is bij hevige neerslag.

3.1.1 Instandhoudingsdoelstellingen

Voor de realisatie van de natuurdoelstellingen is de ecohydrologische studie (Witteveen & Bos Belgium, 2024) en het advies over de inrichtingsvoorstellen en waterpeilen (De Becker, 2026) de leidraad voor dit peilbesluit. Door het monitoringsnetwerk en lopende onderzoeksprocessen rond de inrichtingsnota en grondwatermodellering zullen de inzichten verder kunnen afgetoetst en verfijnd worden.

De volgende grondwaterafhankelijke habitats zijn belangrijk voor het gebied:

- Aquatisch:
    - voedselarme tot matig voedselarme wateren met droogvallende oevers (3130);
    - voedselrijke, gebufferde wateren met rijke waterplantvegetatie (3150).
- Terrestrisch:
    - voedselarme tot matig voedselarme verlandingsvegetaties (7140);
    - vochtige tot natte heide (4010);
    - dotterbloemgrasland (rbbhc);
    - valleibossen, Elzenbroekbossen en zachthoutooibossen (91E0).

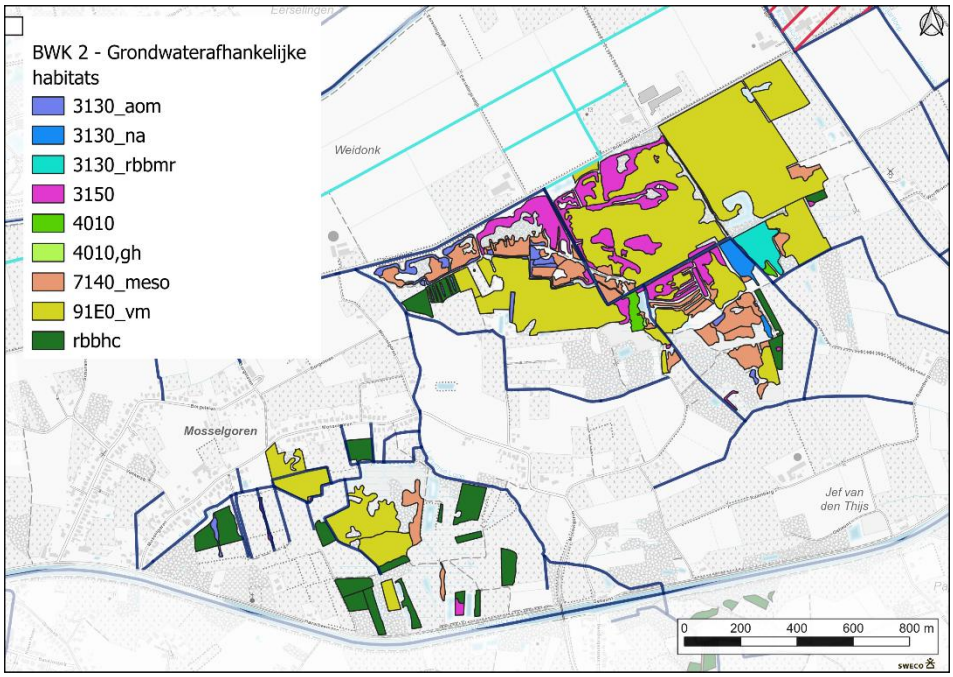

Figuur 6: Grondwaterafhankelijke habitats ter hoogte van het peilgebied. De kartering is gebaseerd op habitat 1 uit de Biologische Waarderingskaart versie 2.

Voor de Natura 2000 habitattypes kunnen de gemiddelde hoogste en laagste grondwaterstand voor de standplaatscondities uit het NICHE Vlaanderen model gehaald worden.

Grondwaterafhankelijk Natura 2000 habitattype		Niche Vlaanderen						
		Vegetatie	Code	Bodem	GHG_min	GHG_max	GLG_min	GLG_max
7140_meso	Basenarm tot matig basenrijk, zuur tot circum- neutraal laagveen	Caricion nigrae	14	ZV	-0,25	0,22	-0,95	-0,05
				V	-0,07	0,22	-0,57	-0,04
				Z1	-0,04	0,22	-0,7	-0,02
				Z2	-0,06	0,22	-0,74	-0,17
4010	Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix	Ericion tetralicis	22	Z1	-0,47	0,2	-1,66	-0,01
				Z2	-0,46	0,03	-1,17	-0,36
91E0_vm	Meso- tot oligotroof elzen- en berkenbroek	Carici elongatae - Alnetum	2	Z1	-0,46	0,06	-0,97	-0,14
				Z2	-0,46	0,06	-0,97	-0,14
				ZV	-0,46	0,06	-0,97	-0,14
				L1	-0,46	0,06	-1,1	-0,29
				LV	-0,18	0,24	-0,32	0,15

Binnen de ecohydrologische studie werden verschillende habitats met gelijkaardige hydrologische vereisten geclusterd in vier verschillende categorieën van hydrologische doelen op basis van de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG):

- type 1 veenvormende vegetaties: GLG -0,30 mv min en actieve veenvorming: GLG -0,10 mv min;

- type 2 overgangsvegetaties: GLG -0,50 mv min;
- type 3 veldrusgraslanden: GLG -0,70 mv min;
- type 4 schrale graslanden: GLG -0,90 mv min.

Voor de instandhouding van het laagveen moet het grondwater in de natte periodes (GHG) net onder tot ruim boven het maaiveld liggen. Voor de andere twee habitattypes ligt de GHG-doelstelling bij de meeste bodemtypes van net boven het maaiveld tot ongeveer een halve meter onder maaiveld.

Per peilzone zal deze typering met 4 klassen vermeld worden om de doelstelling voor het grondwater aan te geven. Deze doelstellingen geven een grootteorde aan en kunnen gebruikt worden om de impact van het oppervlaktewaterbeheer te evalueren.

Figuur 7: Clustering van de habitats met gelijkaardige hydrologische doelstellingen, uitgedrukt als GLG_min in meter onder maaiveld (Witteveen & Bos Belgium, 2024).

Om deze IHD-doelstellingen binnen de natuurgebieden te behalen, moet ook het grondwaterpeil in de omliggende gebieden worden verhoogd (Witteveen & Bos Belgium, 2024). In het advies over de inrichtingsvoorstellen (De Becker, 2026) werd als randvoorwaarde gesteld dat de laagste grondwaterpeilen (GLG) in de polder in eerste instantie met minstens 50 cm en liefst met 70 cm en finaal nog meer moeten stijgen ten opzichte van de grondwaterstanden in de periode 2020-2024. Dit impliceert gemiddelde grondwaterpeilen op maaiveldniveau.

Om deze peilverhoging inzichtelijk te maken, wordt gebruik gemaakt van de gemiddelde grondwaterdieptes (GxG) berekend met een steady state grond-watermodel (IMDC, 2026). Deze GxG zijn ook richtinggevend voor de GLG en GHG omdat in de polder een beperkte grondwaterdynamiek verwacht wordt. De opwaartse kweldruk in dit laaggelegen gebied is namelijk het hele jaar door hoog (tot 1 m). In de zomermaanden zal hierdoor nog steeds kwel optreden en zal het grondwater (GLG) niet veel wegzakken. Doordat de hoge grondwaterstanden worden afgetopt aan het maaiveld, zijn veranderingen in de winter (GHG) ten opzichte van het gemiddelde scenario eerder beperkt.

De doelpeilen voor het grondwater in de polder worden op onderstaande kaart (Figuur 8) ruimtelijk weergegeven door de huidige gemiddelde grondwaterdiepte (GxG, o.b.v. de output van het grondwatermodel Bestaande Toestand) in de

polder te verhogen met respectievelijk 50 cm en 70 cm . In de paarse zones zal kwel optreden doordat het grondwater tot boven het maaiveld komt en waar het via het oppervlaktewater zal wegvloeien naar de Kleine Nete.

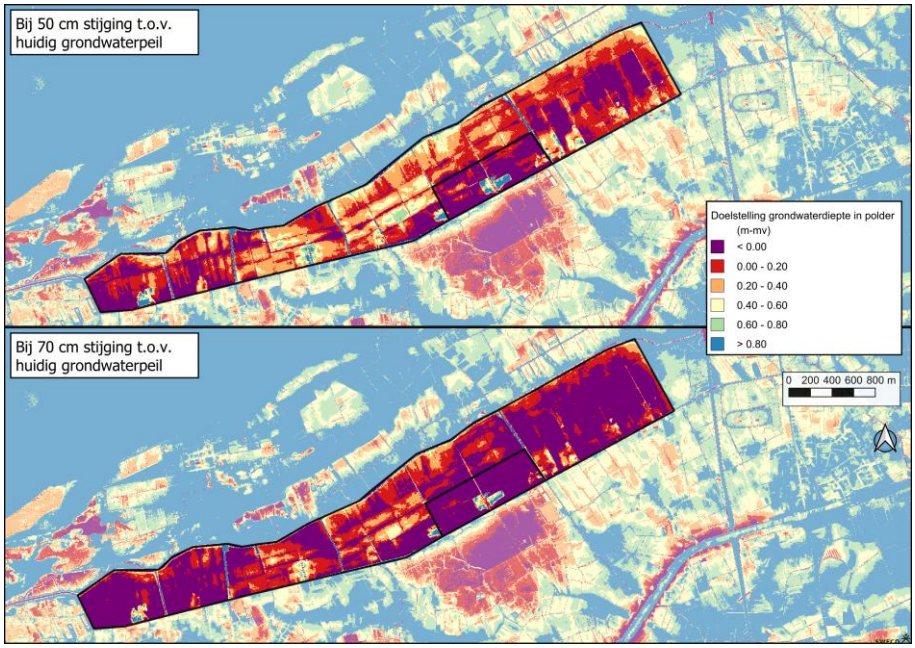

Figuur 8: Indicatie van de randvoorwaarde voor de grondwaterdiepte in de polder om de peildoelstellingen in de IHD-gebieden te behalen. Een peilverhoging van 50 cm (boven) en 70 cm (onder), die minimaal nodig is voor de GLG, werd toegepast op de gemiddelde grondwaterstand (GxG).

3.1.2 Maatregelen hydrologisch systeemherstel

Zoals uit de ecohydrologische studie blijkt, is het behalen van de IHD-doelstellingen niet mogelijk door enkel maatregelen binnen de habitatrichtlijngebieden zelf te nemen. Er is daarom nood aan systeemherstel om zowel op het vlak van watertoevoer aan de stroomopwaartse kant als op het vlak van waterverliezen aan de stroomafwaartse kant de situatie te remediëren.

Om dit systeemherstel te realiseren, worden vanuit de ecohydrologische studie (Witteveen & Bos Belgium, 2024) en het advies over de inrichtingsvoorstellen (De Becker, 2026) een aantal maatregelen voorgesteld:

- Verhoogde infiltratie door verminderde afwatering (dempen/verondiepen grachten en waterlopen, ontharding, …);
- Verminderde drainage door verondiepen van waterlopen van 2de categorie en grachten;
- Verminderde drainage door aangepaste instelling van regelbare constructies (pompgemalen, stuwen,…), verwijdering van constructies die voor een versterkte drainage zorgen en de plaatsing van constructies die water extra vasthouden;
- Verondiepte en meanderende Kleine Nete, terug in contact brengen van de rivier met haar vallei (wegnemen dijken);
- Maximale spreiding van overstromingen in de vallei van de Kleine Nete;
- Vermindering van het hydrostatisch drukverschil tussen de vallei en De Zegge (verminderen van het lekverlies grondwater);
- Terug in contact brengen van De Zegge met waterlopen.

Naast deze maatregelen om de kwantiteit van het grond- en oppervlaktewater te verbeteren, is het ook noodzakelijk om in te zetten op de verbetering van de waterkwaliteit van zowel het grondwater als het oppervlaktewater. Naast gerichte acties om lozingspunten aan te pakken, wordt ook tijdelijk het verschralen van landbouwgronden voorgesteld om de nutriëntenlading in de bodem gericht te verlagen.

Deze maatregelen worden verder uitgewerkt via inrichtingsplannen waarbij voor een gefaseerde uitrol geopteerd zal worden. Daarbij wordt de impact van de ingrepen op de waterpeilen telkens afgetoetst aan de geïdentificeerde behoeften binnen de peilzone en de randvoorwaarden vanuit de omliggende gebieden. De aanbevelingen van de ecohydrologische studie en de navolgende adviezen zijn hierbij sturend.

3.1.3 Monitoring

Om de effecten van het peilbesluit en andere ingrepen op te volgen, werd het reeds bestaande monitoringsnetwerk verder uitgebreid. Er zijn nu 10 raaien aanwezig, waarvan 8 relevant zijn in de context van dit peilbesluit.

Het monitoringsnetwerk bevat zowel meetpunten binnen als buiten het peilgebied. Op deze manier worden, waar nodig, ook eventuele effecten buiten het peilgebied opgevolgd. Het monitoringsnetwerk werd uitgewerkt in overleg met Begeleidingsgroep Zegge.

De grond- en oppervlaktewaterpeilen van het monitoringsnetwerk worden 2 keer per dag (00u en 12u) geregistreerd door hydrostatische dataloggers. Deze worden 2 keer per jaar uitgelezen waarna de gegevens in de Watina-databank worden opgenomen. De peilen zijn raadpleegbaar via Watina met een inlogcode of vrij toegankelijk via DOV Vlaanderen. De automatische peilmeters van de provincie Antwerpen en VMM meten om het kwartier het waterpeil en zijn realtime raadpleegbaar via Waterinfo.be.

Jaarlijks zal een overzicht van de peilen opgemaakt worden in samenwerking tussen ANB, de provincie Antwerpen en VMM en gerapporteerd worden aan de begeleidingscommissie.

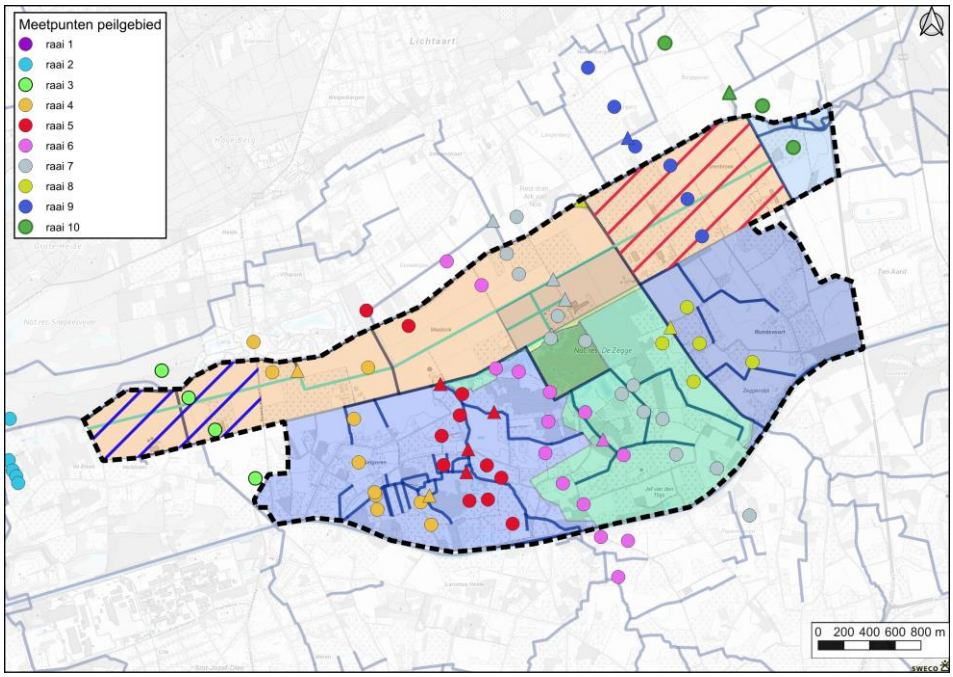

Figuur 9: Overzicht van de meetraaien met grondwaterpeilbuizen (●) en oppervlaktepeilmeters (▲) voor de opvolging van de evolutie van het oppervlakte- en grondwater.

3.2 Peilregeling en peilkaart

De Zegge is een gebied in transitie. Het is niet mogelijk om onmiddellijk een optimale peilregeling in te stellen. De peildoelstellingen die nodig zijn om te voldoen aan de behoeften van de landgebruiken, kunnen omwille van praktische, economische en ecologische omstandigheden niet allemaal op korte termijn uitgevoerd worden. Voor de invoering van de hogere waterpeilen moet namelijk rekening gehouden worden met het grondbeleid en met waterkwaliteits-verbeteringen.

Voor elke peilzone wordt de volgende structuur aangehouden:

1. **Aanwezige behoeften**: in deze paragraaf worden de behoeften die in de oriëntatienota werden geïdentificeerd voor deze peilzone beschreven. Bij het bepalen van de peilregeling moet met deze behoeften rekening worden gehouden.
2. **Referentie peilmeter en monitoring**: hier wordt een overzicht gegeven van de aanwezige oppervlakte- en grondwaterpeilmeters. Wanneer tijdsreeksen beschikbaar zijn worden deze weergegeven vanaf 2020 omdat vanaf dan de meeste reeksen beschikbaar zijn.
3. **Peilbeheer**: in dit deel wordt het peilbeheer toegelicht aan de hand van volgende paragrafen
    a. **Doelstellingen**: het peilbeheer voor het oppervlaktewater is hier meestal in functie van het grondwaterpeil. In deze paragraaf worden daarom de grondwaterdoelstellingen zo concreet mogelijk geformuleerd. Deze doelstellingen zijn bepalend voor vastlegging, evaluatie en bijsturing van de oppervlaktewaterpeilen.
    b. **Peilafspraken korte termijn**: hier wordt beschreven welke structuren aanwezig zijn voor de peilregeling en welke oppervlaktewaterpeilen worden vastgelegd voor de referentiepeilmeter van de peilzone. Deze peilafspraken gelden vanaf de goedkeuring van het peilbesluit.
    c. **Gefaseerde aanpassing peilafspraken**: hier worden volgende stappen in de aanpassing van de peilafspraken vastgelegd. Door de stappen mee op te nemen binnen het peilbesluit, kunnen deze aanpassingen aan de peilafspraken uitgevoerd worden wanneer aan de randvoorwaarden voldaan wordt. Dit maakt de gefaseerde aanpak van het peilbeheer mogelijk. Randvoorwaarden of omkaderende maatregelen worden beschreven zodat duidelijk is wanneer een volgende stap kan genomen worden. Wanneer de ingrepen voldoende concreet zijn, wordt een richtjaar van uitvoering vermeld.

3.2.1 Peilzone Polder

3.2.1.1 Aanwezige behoeften

Op dit ogenblik is landbouw het aanwezige landgebruik binnen de polder. De waterpeilen worden daarom afgestemd op de landbouwuitbating waarbij de grondwaterstanden worden afgestemd op de gewasgroei en de toegankelijkheid van de percelen met landbouwvoertuigen.

Uit de ecohydrologische studie is echter gebleken dat een verhoging van de grondwaterpeilen in de polder een noodzakelijke randvoorwaarde is om de instandhoudingsdoelen in De Zegge te behalen. Daarom werden percelen binnen deze peilzone de voorbije jaren verworven door de Vlaamse overheid. Zolang de percelen volgens de verkoopovereenkomsten nog niet vrij zijn van gebruik en landbouwkundig worden uitgebaat, wordt het waterpeil ingesteld op de actieve landbouwuitbating. Wanneer de percelen vrij van gebruik zijn wordt de landbouwuitbating ondergeschikt aan het peilbeheer in functie van het beoogde hydrologisch herstel.

3.2.1.2 Referentie peilmeter en monitoring

In deze peilzone is een automatische oppervlaktepeilmeter K10_531 aan het pompstation waarvan de peilen in realtime te volgen zijn op waterinfo.be. Er is daarnaast een oppervlaktewatermeetpunt van de Provincie op de Centrale Loop dat vervangen zal worden door een realtime peilmeter waarvan de metingen raadpleegbaar zullen worden via Waterinfo.

Voor de peilzone Polder wordt de automatische peilmeter K10_531 op de Centrale Loop de referentiepeilmeter. De waterpeilen liggen hier momenteel meestal tussen 11.75 en 11.85 mTAW, gezien deze bepaald worden door de aan- en afslagpeilen van de pompinstallatie.

In deze peilzone zijn geen historisch betrouwbare grondwatermeetpunten met een langdurige tijdsreeks van grondwaterpeilen. Daarom zijn er wel heel wat nieuwe grondwaterpeilmeters geïnstalleerd (zie kaart).

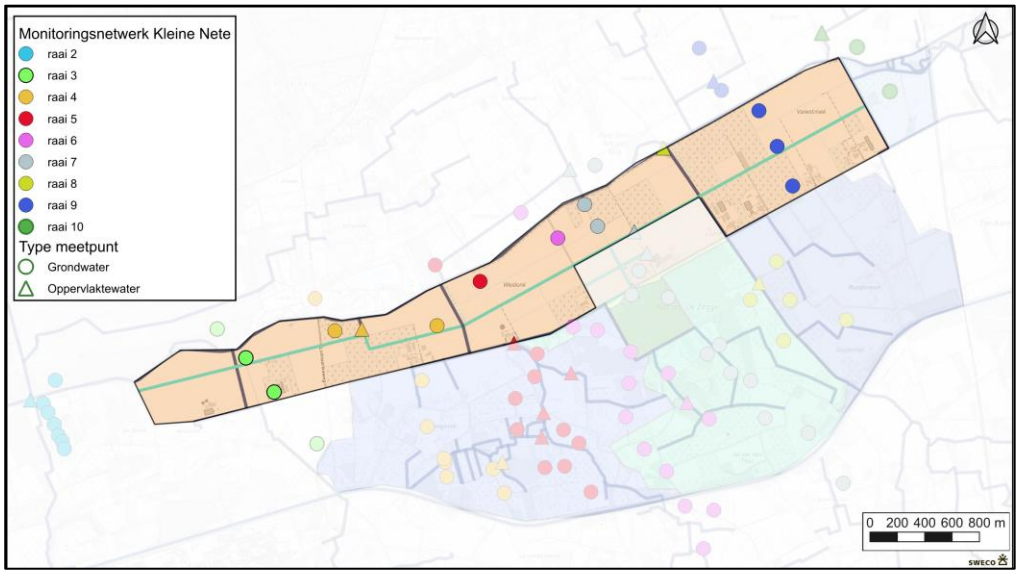

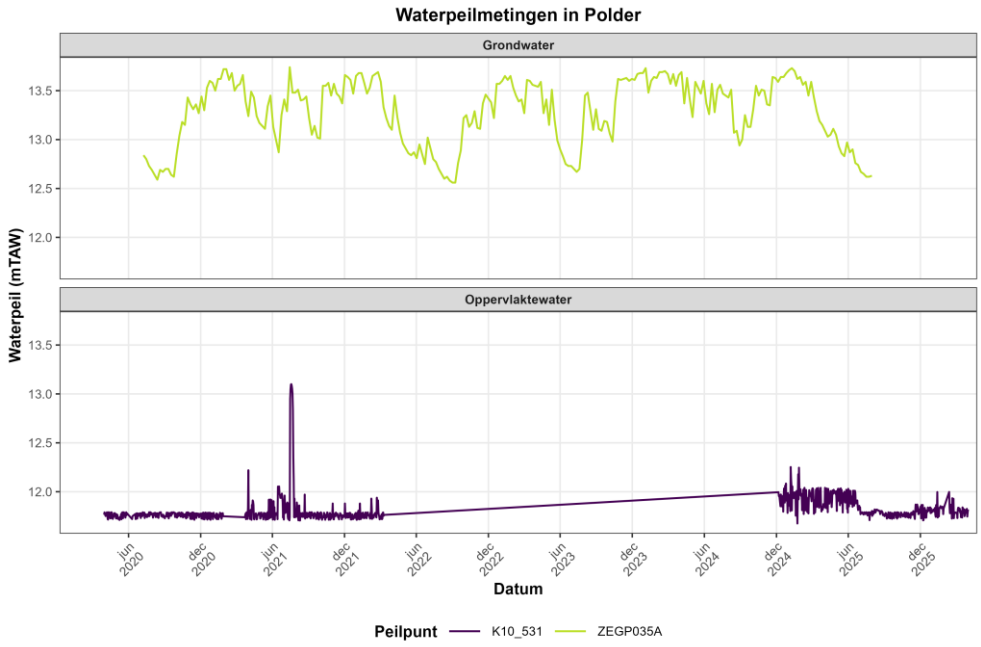

Figuur 10: Grond- en oppervlaktewatermetingen die beschikbaar zijn binnen peilzone Polder.

3.2.1.3 Peilbeheer

In deze peilzone wordt het globale waterpeil van het oppervlaktewater gestuurd door het Pompstation De Zegge op de Centrale Loop. De werkingspeilen van het pompstation worden geregeld door de waterpeilmeter ter hoogte van het pompstation. Daarnaast zijn er nog schotbalkenstuwen op de Centrale Loop die manueel kunnen worden bediend.

Doelstellingen

In de peilzone zelf is, na afloop van de voorwaarden van de verkoopovereenkomsten, de doelstelling hydrologisch herstel van de vallei. De streef GxG's in De Zegge zijn dus bepalend voor de grondwaterpeilen in deze peilzone.

Op dit ogenblik zijn er grote lekverliezen langs de Roerdompstraat door het hydrostatisch drukverschil tussen De Zegge en de polder. In het advies van het INBO (De Becker, 2026) werd aangetoond dat een verlaging van het hydrostatisch verschil met 50 cm leidt tot een reductie van het lekverlies met meer dan 75%. Een peilverhoging in de polder in eerste instantie met minstens 50 cm en op termijn best meer dan 70 cm, wordt daarom als doelstelling vooropgesteld voor de GLG. Hierdoor zal het grondwaterpeil in een deel van de peilzone periodiek tegen of boven maaiveld komen.

Op korte termijn is nog landbouw aanwezig in deze zone. Voor landbouwpercelen in private uitbating en percelen die reeds werden aangekocht in functie van het valleiherstel, maar nog niet vrij zijn van gebruik, wordt de peilverhoging beperkt tot een niveau dat aanvaardbaar is voor een normaal landbouwgebruik. Afspraken gekoppeld aan de verwerving door de overheid (gebruiksafspraken) krijgen voorrang op de beoogde vernatting. Ter hoogte van percelen die reeds vrij zijn van landbouwgebruik worden maatregelen genomen om het grondwater gefaseerd te verhogen in functie van de beoogde doelstelling. Het beheer van

deze gronden wordt afgestemd op het beoogde hydrologisch herstel en de hydrologische omstandigheden.

Voor het toetsen van de effecten van de peilafspraken aan de behoeften zullen de grondwatermetingen worden geëvalueerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de metingen in raaien 3, 4, 5, 6, 7 en 9.

Peilafspraken korte termijn

Het huidig aanslagpeil van de pompen wordt met 20 cm verhoogd. Hierdoor wordt de bandbreedte voor de peilmeter K10_531 op de Centrale Loop **11,90 – 12,20 mTAW.**

Pomppeilen PS Centrale Loop

De pomppeilen aan het PS Centrale Loop worden met 20 cm verhoogd ten opzichte van de huidige instelling:

Pomp	Aanslagpeil (mTAW)	Afslagpeil (mTAW)
Pomp 1	12,00	11,90
Pomp 2	12,10	11,90
Pomp 3	12,20	11,90

Afspraken schotbalkenstuwen Centrale Loop

Op de Centrale Loop zijn een aantal schotbalkenstuwen aanwezig die volgens de noden door de aangelanden kunnen worden beheerd. Voor deze stuwen worden geen formele beheerafspraken vastgelegd, behalve wanneer deze ingezet worden om de structurele peilverhoging te realiseren en expliciet in het peilbesluit vermeld worden.

Gefaseerde aanpassing peilafspraken

Binnen deze peilzone zijn er 3 vervolgstappen te nemen naar het systeemherstel:

(1) de opstart van deelpeilzone Polder West;
(2) de opstart van deelpeilzone Polder Oost;
(3) verdere verhoging van de pomppeilen.

De deelpeilzones worden toegepast om binnen de deelzone Polder een gefaseerde aanpak van het hydrologisch herstel te kunnen doorvoeren.

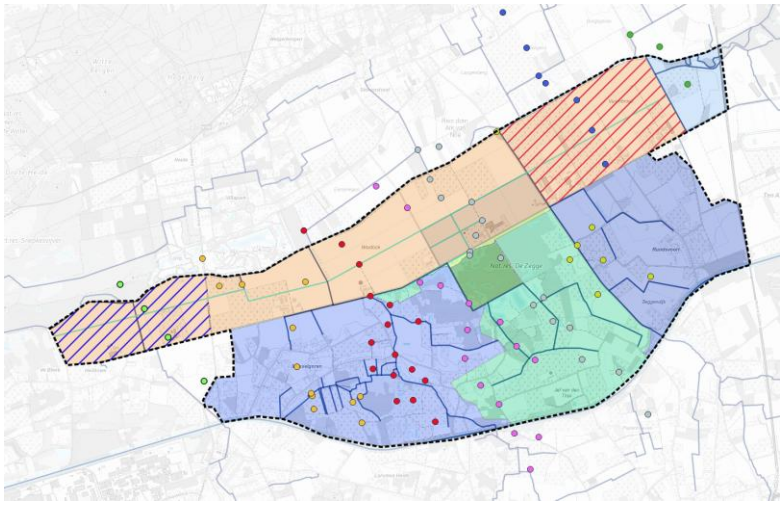

Figuur 11: Aanduiding van de deelpeilzones: Polder West (blauwe arcering) en Polder Oost (rode arcering) met de aanwezige grondwaterpeilmeters.

(1) Deelpeilzone: Polder West

Er wordt in de Geruim Loop een nieuwe, regelbare constructie geplaatst ter hoogte van de Lichtaartseweg zodat het waterpeil binnen de deelpeilzone Polder West minder afhankelijk wordt van het pompstation (Figuur 11). Hierdoor kan het grondwaterpeil in deze zone reeds verhoogd worden zonder impact op de rest van het poldergebied.

Het hydrologisch herstel van Polder West is een essentiële bouwsteen van het globale hydrologisch systeemherstel en één van de schakels die nodig is om hogere grondwaterpeilen te realiseren in het Olens Broek (directe impact), dat net afwaarts gelegen is. De inrichting van deze zone is ook zeer belangrijk om de waterberging te spreiden en de negatieve impact van een te hoge overstromingsdruk op het Olens Broek en De Zegge in te perken. Overstroming met verontreinigd water vanuit de Meirenloop moet maximaal voorkomen worden.

Peilregeling:

- Stuw op de Geruim Loop ter hoogte van de Lichtaartseweg om het water op te houden. De stuw wordt op 30 tot 50 cm onder het omliggende maaiveld geplaatst.

Richtjaar:

- Opstart herinrichting: vanaf 2027
- Inwerkingtreding deelpeilzone: wanneer de hydraulische barrière (stuw) operationeel is. Dit wordt verwacht in 2029.

Peilafspraken:

- Er wordt gestreefd naar een grondwaterpeilstijging van [0.50 - 0.70]m. Dit komt overeen met een grondwaterpeil tot aan het maaiveldniveau.
- Monitoring van de grondwaterpeilen gebeurt op basis van raai 3.

Knelpunten:

- Er is nog geen stuw aanwezig op de Geruim Loop.
- De grachten en waterloop zijn te diep en draineren hierdoor te veel.
- Het landgebruik en de aanwezige infrastructuur is nog niet overal compatibel met de peilverhoging.
- Aanwezige nutriëntenbelasting kan in het oppervlaktewater terecht komen en heeft een negatieve invloed op de waterkwaliteit.
- Aanwezige (radioactieve) vervuiling in de bodem.
- Lozingspunt Umicore op de Bankloop (dat o.a. leidt tot heel hoge zoutconcentraties in het oppervlaktewater).

Acties

- Een stuw wordt geplaatst op de Geruim Loop.
- Het terrein en de waterloop wordt ingericht (infrastructuur afgebroken, afwatering geknipt, verondiepen/dempen grachten,…).
- Het beheer van het terrein wordt afgestemd op de verhoogde grondwaterpeilen.

- Afstemming met FANC over herinrichtingsvoorstellen en bodemverzet.
- Maatregelen voor de nutriëntvermindering/verschraling van de bodem.
- Uitwerken van een oplossing (alternatief) voor het huidige lozingspunt Umicore (wordt opgenomen binnen VIP/coö-traject dat loopt).

(2) Deelpeilzone: Polder Oost

De nieuwe peilzone Polder Oost (Figuur 11) is verder weg gelegen van het pompstation naar de Kleine Nete. Door te stuwen op de Centrale Loop, kan het grondwaterpeil in het oostelijke deel van de polder verhoogd worden.

Peilregeling

- Er zijn in dit gebied geen regelbare constructies aanwezig. Hydrologisch herstel via verondiepen van waterlopen en grachten én inrichting van de Kleine Nete. Dit zal verder uitgewerkt worden via inrichtingsplannen

Richtjaar inwerkingtreding:

- Bij aflopen gebruiksafspraken gekoppeld aan verkoop: het beheer van deze gronden wordt afgestemd op het beoogde hydrologisch herstel.
- Doorlopend in functie van het vrijkomen van percelen.

Peilafspraken:

- Monitoring van de grondwaterpeilen gebeurt op basis van raai 9.

Knelpunten:

- De grachten en waterloop zijn te diep en draineren hierdoor te veel.
- Aanwezige nutriëntenbelasting kan in het oppervlaktewater terecht komen en heeft een negatieve invloed op de waterkwaliteit.
- Het landgebruik en de aanwezige infrastructuur is nog niet overal compatibel met de peilverhoging.
-

Acties:

- Het terrein en de waterloop wordt ingericht (infrastructuur afgebroken, verondiepen/dempen grachten en waterlopen, afwatering geknipt, …)
- Maatregelen voor de nutriëntvermindering/verschraling van de bodem.
- Verwerven van alle gronden waar huidige landgebruik niet compatibel is met de voorziene peilen in de volledige peilzone (maximaal via minnelijke aankoop, grondruil en waar nodig via andere bindende instrumenten zoals onteigening).

(3) Verhoging van de pomppeilen

Met deze peilverhoging wordt de algemene drainagebasis in de polder via de Centrale Loop en de Geruim Loop gefaseerd verhoogd in stappen van 20 cm. Vanaf een peilinstelling hoger dan de huidige peilen van de Kleine Nete is de werking van het pompgemaal overbodig.

Peilregeling:

- Door middel van aanpassing pompinstellingen
- Gravitaire uitwatering naar Kleine Nete wanneer pompen worden uitgeschakeld

Richtjaar:

- eerste peilverhoging: onmiddellijk na goedkeuring peilbesluit (2028)
- uitschakeling pomp: 2032

Peilafspraken:

Schema van alle peilverhogingen van de pompen op de Centrale Loop binnen dit peilbesluit:

Peilinstelling	Aanslagpeil (mTAW) pomp 1 – pomp 2 – pomp 3	Afslagpeil (mTAW) alle pompen
Huidig	11.80 – 11.90 – 12.00	11.70
Na goedkeuring peilbesluit (2028)	12.00 – 12.10 – 12.20	11.90
Vanaf 2030	12.20 – 12.30 – 12.40	12.10
Vanaf 2032	Uitwatering naar Kleine Nete	

Knelpunt

- Er is ter hoogte van het pompstation geen gravitaire afwatering mogelijk naar de Kleine Nete door de aanwezigheid van dijklichamen en het pomphuis.
- Het beoogde hydrologisch herstel voorziet een globale grondwaterstijging en een toename van de overstromingsintensiteit en de spreiding ervan. Dit is niet compatibel met het huidige landgebruik in het gebied en de daaraan gekoppelde bebouwing. Momenteel zijn nog activiteiten in de peilzone die niet compatibel zijn met de voorziene peilen. Dit is een knelpunt, want hypothekeert het hydrologisch herstel.
- Aanwezige nutriëntenbelasting kan in het oppervlaktewater terecht komen en heeft een negatieve invloed hebben op de waterkwaliteit.

Actiepunt

- Gravitaire afwatering naar Kleine Nete mogelijk maken, bijvoorbeeld door het verwijderen van het pompstation, een uitstroomconstructie of een dijkverlaging.
- Het terrein en de waterloop wordt ingericht (infrastructuur afgebroken, verondiepen/dempen grachten en waterlopen, afwatering geknipt, …)
- Verwerven van alle gronden waar huidige landgebruik niet compatibel is met de voorziene peilen in de volledige peilzone (maximaal via minnelijke

aankoop, grondruil en waar nodig via andere bindende instrumenten zoals onteigening).
- Maatregelen voor de nutriëntvermindering/verschraling van de bodem.

3.2.2 Peilzone Polder-vijzel

3.2.2.1 Aanwezige behoeften

In deze peilzone moet ingezet worden op een stijging van het grondwaterpeil. Elke vermindering van het hydraulisch drukverschil tussen beide kanten van de Roerdompstraat zal namelijk leiden tot minder drainage van grondwater vanuit De Zegge. Een stijging van het grondwaterpeil met minstens 50 cm en bij voorkeur 70 cm wordt vooropgesteld.

Grote delen van deze peilzone zijn de voorbije jaren verworven door de Vlaamse Overheid. In overeenstemming met de verkoopsvoorwaarden blijft landbouw mogelijk tot 30/11/2028 en worden tot dan geen aanpassingen aan het peilbeheer toegepast. Hierdoor wordt voor deze periode aan de behoeften van de landbouw voldaan. Wanneer de percelen vrij van gebruik zijn, wordt de landbouwuitbating ondergeschikt aan het peilbeheer in functie van de beoogde afname van de drainage van De Zegge.

3.2.2.2 Referentie peilmeter en monitoring

In deze peilzone is een automatische peilmeter (K10_532) op het Vijzelloopje aan het pompstation waarvan de peilen in realtime te volgen zijn op waterinfo.be. Op dezelfde locatie staat ook de oppervlaktepeilmeter ZEGS002 die opgenomen is in de Watina-databank. De waterpeilen variëren tussen 12,05 mTAW (~afslagpeil pomp) en 12,25 mTAW (~aanslagpeil pomp) met af en toe een hogere piek tussen 12,5 en 13,0 mTAW.

Op de Desselmannenloop staat een oppervlaktewaterpeilmeter van de Provincie die zal worden vervangen door een realtime peilmeter die raadpleegbaar zal zijn via Waterinfo.

Er werd een nieuwe piëzometer ZEGP040X geplaatst binnen deze peilzone om de grondwaterpeilen op te volgen. Deze piëzometer maakt deel uit van raai 7.

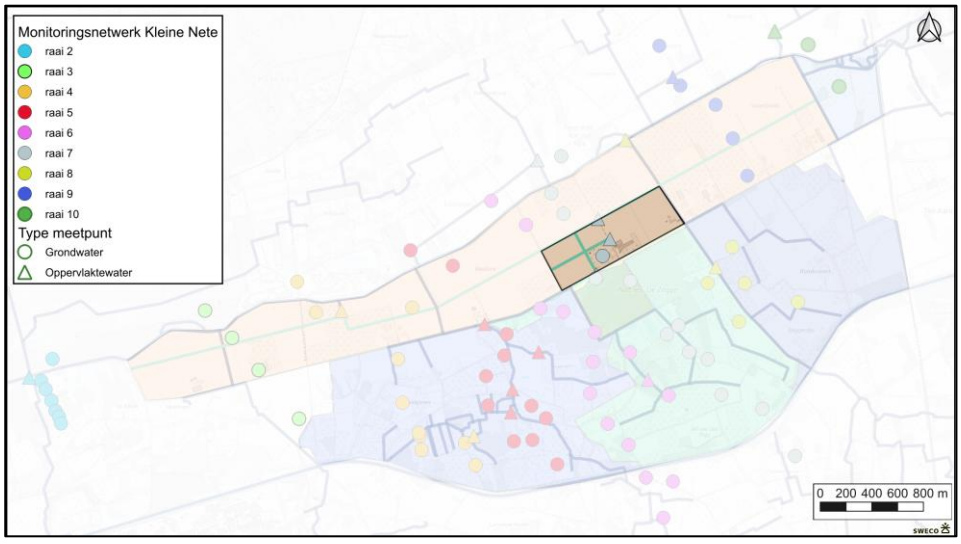

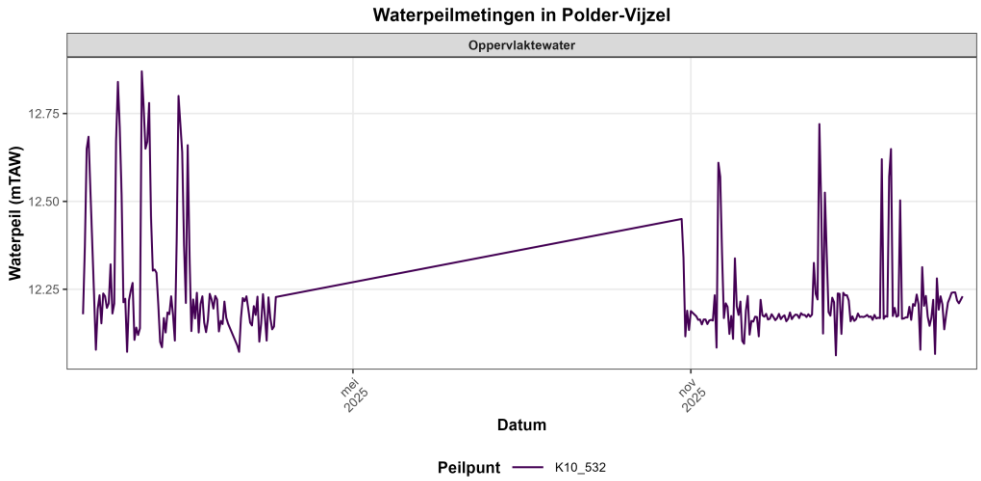

Figuur 12: Grond- en oppervlaktewatermetingen die beschikbaar zijn binnen peilzone Polder-vijzel.

3.2.2.3 Peilbeheer

In deze peilzone wordt het peil van het oppervlaktewater gestuurd door het Pompstation Vijzelloopje dat het water uit de polder naar het Vijzelloopje aan de andere kant van de Roerdompstraat verpompt. De werkingspeilen van het pompstation worden geregeld door de peilmeter ter hoogte van het pompstation. Daarnaast is er ook een gravitaire verbinding van het Vijzelloopje naar de Centrale Loop. Deze leiding heeft een diameter van 500 mm en is uitgerust met een terugslagklep zodat het water enkel naar de Centrale Loop kan stromen. Het overlooppeil bedraagt 12,22 mTAW.

Doelstellingen

De langetermijndoelstelling voor de grondwaterpeilen in deze peilzone is om het tot aan of boven het maaiveld te krijgen om het hydrostatisch verschil tussen de polder en het opwaartse gebied te verkleinen. Hiervoor moet het grondwaterpeil minimaal 50 cm en bij voorkeur 70 cm stijgen. Hierdoor zal er minder grondwater gedraineerd worden in dit gebied. In de peilzone zelf zijn geen natuur- of landbouwdoelstellingen die sturend zijn voor de grondwaterpeilen. De streef GxG's in De Zegge zijn dus bepalend voor de beoogde grondwaterpeilen in deze peilzone.

Tot 30/11/2028 zijn er nog gebruiksovereenkomsten en moet de huidige landbouwuitbating gewaarborgd blijven.

Voor het toetsen van de effecten van de peilafspraken aan de behoeften zullen de grondwaterpeilen worden geëvalueerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het grondwaterpeil in raai 7.

Peilafspraken korte termijn

De referentie peilmeter voor de peilzone Polder-vijzel is de peilmeter K10_532 opwaarts van het pompstation Vijzelloopje. De bandbreedte voor deze peilmeter wordt vastgelegd op **12,05 – 12,30 mTAW**.

Pomppeilen PS Vijzelloopje

Pomp	Aanslagpeil (mTAW)	Afslagpeil (mTAW)
Pomp 1	12,25	12,05

Sinds juni 2023 is er een aan- en afschakelplan voor PS het Vijzellloopje: het vijzelgemaal wordt uitgeschakeld wanneer het peil op de Larumse Loop aan het meetpunt t.h.v. de Roerdompstraat 13.45 mTAW bereikt. Dit plan blijft in voege tot de laatste gebruiksovereenkomsten (30/11/2028) aflopen.

Gefaseerde aanpassing peilafspraken

Volgens de verkoopafspraken van de percelen binnen deze peilzone, zullen alle percelen vrij zijn van gebruik vanaf 30/11/2028. Het peilbeheer wordt dan afgestemd op het verminderen van de drainerende werking op De Zegge door de verhoging van de drainagebasis. Dit kan gebeuren door het uitschakelen van het vijzelgemaal en de uitwatering naar de Centrale Loop te verwijderen. Hierbij zijn geen wijzigingen in de afbakening van de peilzone.

<u>Peilregeling:</u>

- PS Vijzelloopje wordt uitgeschakeld;
- De uitstroom naar de Centrale Loop wordt afgesloten;

<u>Richtjaar inwerkingtreding:</u>

- 2029 (nadat de laatste gebruiksovereenkomsten zijn afgelopen)

<u>Peilafspraken:</u>

- Tot eind 2028: huidige peilinstellingen en afsprakenkader
- Vanaf 2029:
    - PS Vijzelloopje uitgeschakeld
    - Uitstroomconstructie naar Centrale Loop: volledig afgesloten
- Monitoring van het grondwaterpeil gebeurt op basis van raai 7.

<u>Randvoorwaarden:</u>

- Voldoen aan de afspraken van de verkoopovereenkomst in verband met het landbouwgebruik (tot 30/11/2028).

<u>Knelpunten:</u>

- De grachten en waterloop zijn te diep en draineren hierdoor te veel.
- Aanwezige nutriëntenbelasting kan in het oppervlaktewater terecht komen en heeft een negatieve invloed op de waterkwaliteit.

<u>Acties:</u>

- Het terrein en de waterloop wordt ingericht in functie van het hydrologisch herstel (infrastructuur afgebroken, verondiepen/dempen grachten en waterlopen, afwatering geknipt, …). Specifiek voor deze peilzone wordt ook de afbraak van het huidige pompinfrastructuur voorzien.
- Maatregelen voor de nutriëntvermindering/verschraling van de bodem.

3.2.3 Peilzone Vijzelloopje

3.2.3.1 Aanwezige behoeften

Deze peilzone is een bufferzone tussen De Zegge en de polder. Het Vijzelloopje ontvangt het water van het PS Vijzelloopje wanneer deze in werking is.

Het gewenste peil in deze zone moet enerzijds laag genoeg zijn zodanig dat het oppervlaktewater niet in De Zegge stroomt en anderzijds hoog genoeg zodat er zo weinig mogelijk grondwater draineert naar dit loopje.

3.2.3.2 Referentie peilmeter en monitoring

In de peilzone Vijzelloopje is de peilmeter ZEGS007 op het Vijzelloopje aan de hoge kant van de Roerdompstraat. Het huidige waterpeil varieert tussen 13,8 en 14,2 mTAW, waarbij de invloed van de pompwerking te zien is in het zaagtandpatroon. Deze peilmeter is de referentiepeilmeter voor peilzone Vijzelloopje

De piëzometer ZEGP030x ligt binnen deze peilzone. De gemeten grondwaterpeilen sinds 2020 schommelen tussen 13,5 mTAW en 14,0 mTAW, met twee uitschieters boven 14,1 mTAW. Het grondwaterpeil is iets lager dan oppervlaktewaterpeil en volgt de sterke schommelingen van het oppervlaktewaterpeil niet.

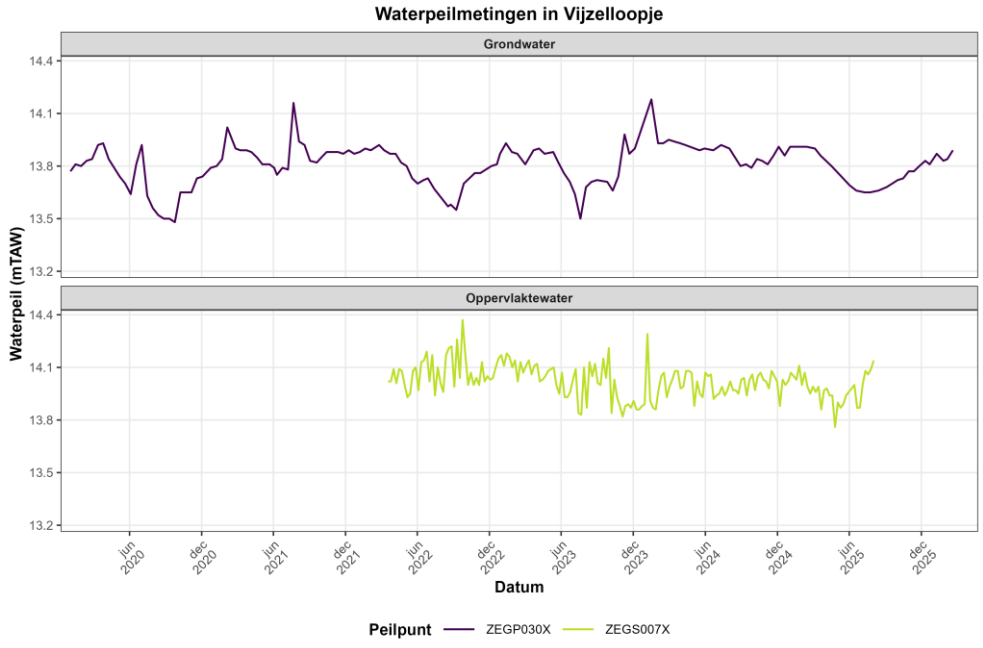

Figuur 13: Grond- en oppervlaktewatermetingen die beschikbaar zijn binnen peilzone Vijzelloopje

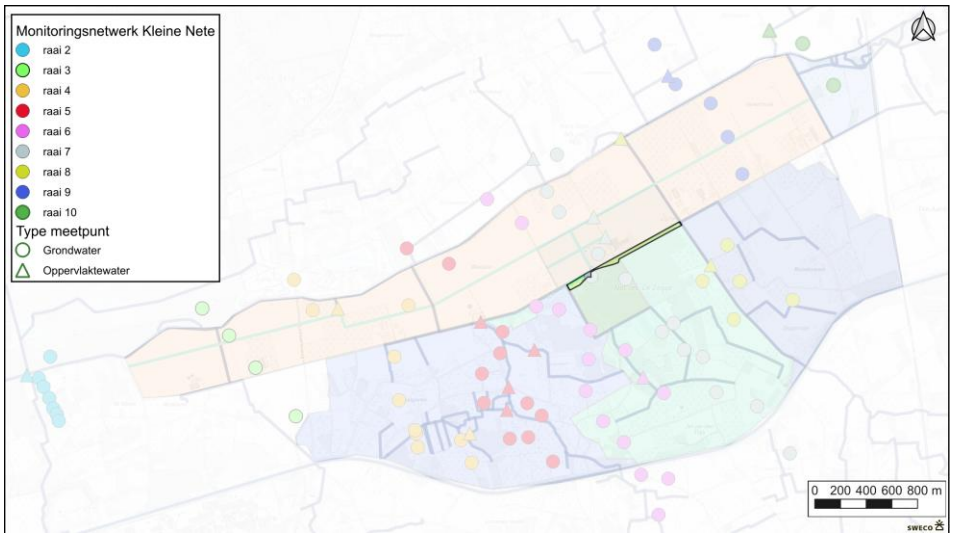

3.2.3.3 Peilbeheer

Op het Vijzelloopje is een kantelstuw aanwezig die niet meer bruikbaar is en waar nog een klein verval op zit. De huidige stuwhoogte blijft behouden.

Doelstellingen

Deze peilzone valt binnen het habitatrichtlijngebied 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden' met Natura 2000-habitattypes 3150 en 7140_meso. Volgens de typering van de ecohydrologische studie wordt hier gestreefd naar type 1, veenvormende vegetaties, waarvoor de GLG maximaal mag dalen tot 30 cm onder maaiveld (of 10 cm bij actieve veenvorming).

Peilafspraken korte termijn

Op korte termijn gebeurt de peilsturing in deze peilzone door het afschakelen van het PS Vijzelloopje wanneer er risico is dat oppervlaktewater in De Zegge binnenstroomt. Wanneer het waterpeil voldoende gezakt is, wordt het pompstation terug ingeschakeld.

De bandbreedte voor de peilmeter wordt vastgelegd op **13,9 – 14,2 mTAW** ter hoogte van de referentiepeilmeter ZEGS007. In deze peilzone is de bovengrens van de bandbreedte heel belangrijk om instroom van oppervlaktewater in De Zegge te vermijden. De ondergrens van de bandbreedte is belangrijk in functie van het behalen van een GLG die maximaal 0.30m-mv komt.

Gefaseerde aanpassing peilafspraken

Het uitschakelen van het PS Vijzelloopje zal een impact hebben op het waterpeil in het Vijzelloopje. Hierbij zal de voeding grotendeels wegvallen. Anderzijds zal de drainage vanuit de polder afnemen. De impact van deze effecten op de beoogde peilen moet nauwgezet opgevolgd worden.

<u>Peilregeling:</u>

- Verondiepen of volledig dempen van het Vijzelloopje zodat het Vijzelloopje niet meer drainerend werkt

Richtjaar inwerkingtreding: 2029, gelijktijdig of zo spoedig mogelijk na de uitschakeling van PS Vijzelloopje.

Peilafspraken:

- In de verondiepte of gedempte Vijzelloop is geen peilregeling meer mogelijk en is het resulterende grondwaterpeil te beschouwen als de natuurlijke situatie.

Knelpunten:

- De waterloop is te diep en draineert te veel indien de voeding van het vijzelgemaal wegvalt.

Acties:

- De waterloop wordt verondiept of volledig gedempt in functie van het hydrologisch herstel.

3.2.4 Peilzone Sasloop

3.2.4.1 Aanwezige behoeften

Deze peilzone is bijna volledig ingekleurd als natuurgebied met aan de rand op hoger gelegen percelen langs het kanaal nog enkele zones met landschappelijk waardevolle agrarische gebieden. De peilzone valt nagenoeg volledig binnen het habitatrichtlijngebied 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden'.

De behoefte in deze zone is om een hoger grondwaterpeil te hebben voor het herstel en verdere ontwikkeling van de aanwezige vegetatietypes.

3.2.4.2 Referentie peilmeter en monitoring

Er zijn twee oppervlaktepeilmeters in deze peilzone. ZEGS004 meet de oppervlaktepeilen van de Sasloop waarbij de gemeten peilen tussen 13,8 mTAW en 14,4 mTAW liggen. Deze peilmeter wordt de referentiepeilmeter voor de peilzone Sasloop. Op de Korte Goorloop staat de oppervlaktepeilmeter ZEGS005 met gemeten peilen tussen 13,9 mTAW en 14,5 mTAW.

Er zijn 7 lang bemeten piëzometers aanwezig in deze peilzone. Het patroon van het oppervlaktewaterpeil en het grondwaterpeil is gelijkaardig. Het verschil tussen de laagste en hoogste grondwaterstand bedraagt ca. 70 cm voor de lager gelegen piëzometers en tot 100 cm voor de hoger gelegen meetpunten. Het grondwaterpeil daalt tijdens de zomermaanden.

Er zijn 6 nieuwe piëzometers geplaatst voor de uitgebreidere monitoring van het grondwaterpeil.

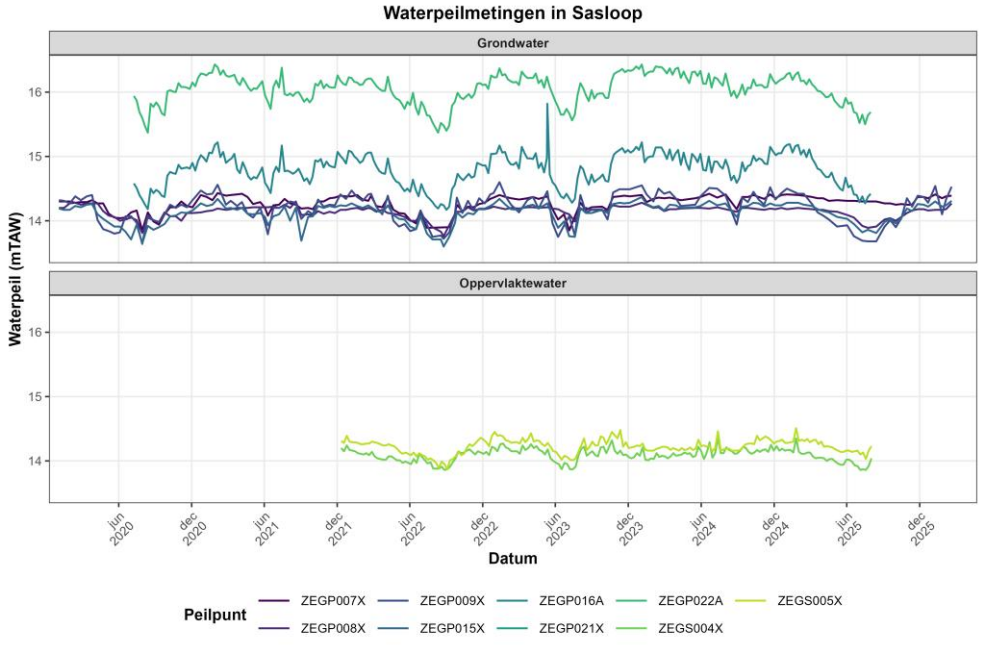

Figuur 14: Grond- en oppervlaktewatermetingen die beschikbaar zijn binnen peilzone Sasloop.

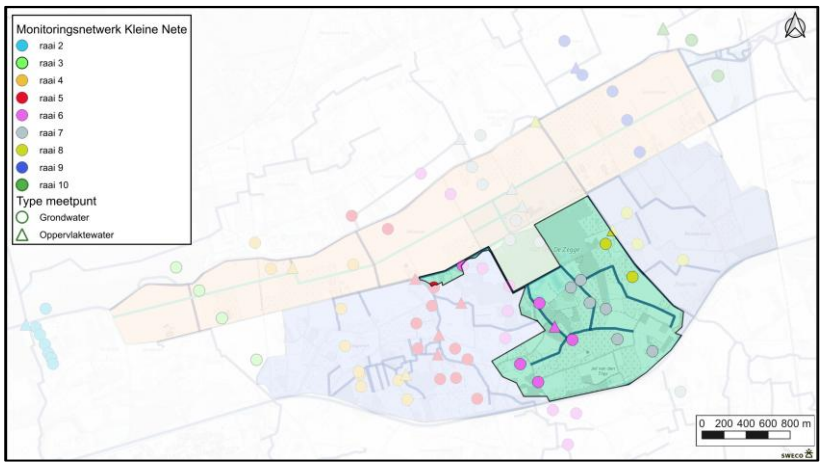

3.2.4.3 Peilbeheer

Op de Sasloop is ter hoogte van de aansluiting met de Larumse Loop een vaste stuw met drempelpeil op 13.5 mTAW.

Doelstellingen

Deze peilzone valt binnen het habitatrichtlijngebied 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden' met Natura 2000-habitattypes 3150 en 7140_meso. Een stabiel en hoog waterpeil is nodig voor deze habitattypes.

Volgens de typering van de ecohydrologische studie komt hier zowel type 1 veenvormende vegetaties voor waarvoor de GLG maximaal mag dalen tot 30 cm onder maaiveld (of 10 cm bij actieve veenvorming), alsook type 2 overgangsvegetaties waar het GLG kan zakken tot 50 cm onder maaiveld.

In deze peilzone kan het effect op het grondwater opgevolgd worden via peilbuizen uit raaien 6, 7 en 8.

Peilafspraken korte termijn

De vaste stuw op de Sasloop ter hoogte van de Larumse Loop blijft op korte termijn behouden. Hierdoor zijn er geen wijzigingen aan het peilbeheer binnen deze zone. De referentiepeilmeter voor de peilzone Sasloop is de peilmeter ZEGS004 op de Sasloop. De bandbreedte voor deze peilmeter wordt vastgelegd op **13,8 – 14,5 mTAW.**

Gefaseerde aanpassing peilafspraken: Sasloop inrichtingsplan

Om de afstroom vanuit deze peilzone te verminderen en infiltratie te bevorderen, zal in het afstroomgebied van de Sasloop ingezet worden op bronmaatregelen en herinrichtingsmaatregelen om de drainagebasis te verhogen. Deze maatregelen zullen o.a. bestaan uit het verondiepen of dempen van grachten en waterlopen en het creëren van bufferzones. Ook de herinrichting en de peilverhoging van de Kleine Nete zal een impact hebben op de beoogde peilverhoging voor dit gebied. Dit zal verder uitgewerkt worden via inrichtingsplannen en kan ter hoogte van de ingrepen een effect hebben op het oppervlaktewaterpeil.

<u>Richtjaar:</u>

- Opmaak inrichtingsplan: 2026
- Uitvoering maatregelen: 2027

3.2.5 Peilzone De Zegge

3.2.5.1 Aanwezige behoeften

Deze peilzone heeft als bestemming natuurgebied met een overprint van erfgoedlandschap en grote eenheid natuur. Deze zone ligt volledig binnen het habitatrichtlijngebied ‘Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden’.

Om de ecologische doelstellingen in het gebied van De Zegge te behalen, is in deze peilzone een grondwaterpeil tot aan het maaiveld noodzakelijk. Voor de veenvorming is het noodzakelijk dat dit zo weinig mogelijk eutroof oppervlaktewater is en zo veel mogelijk grondwater.

3.2.5.2 Referentie peilmeter en monitoring

Binnen deze peilzone ligt de piëzometer ZEGP014, die deel uitmaakt van raai 7. Het waterpeil varieerde tussen 13,4 mTAW en 14,2 mTAW. Het mediaan peil ligt 9 cm boven het maaiveld.

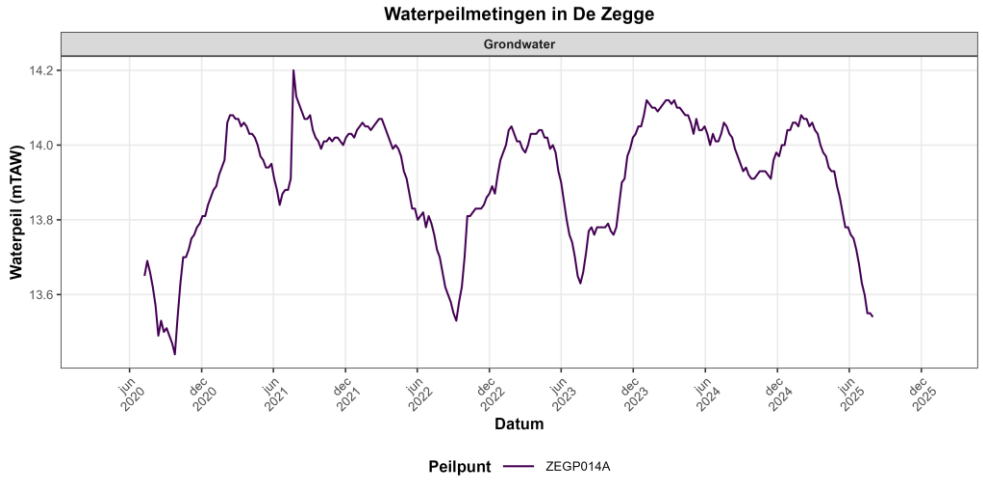

Figuur 15: Grondwatermetingen die beschikbaar zijn binnen peilzone De Zegge.

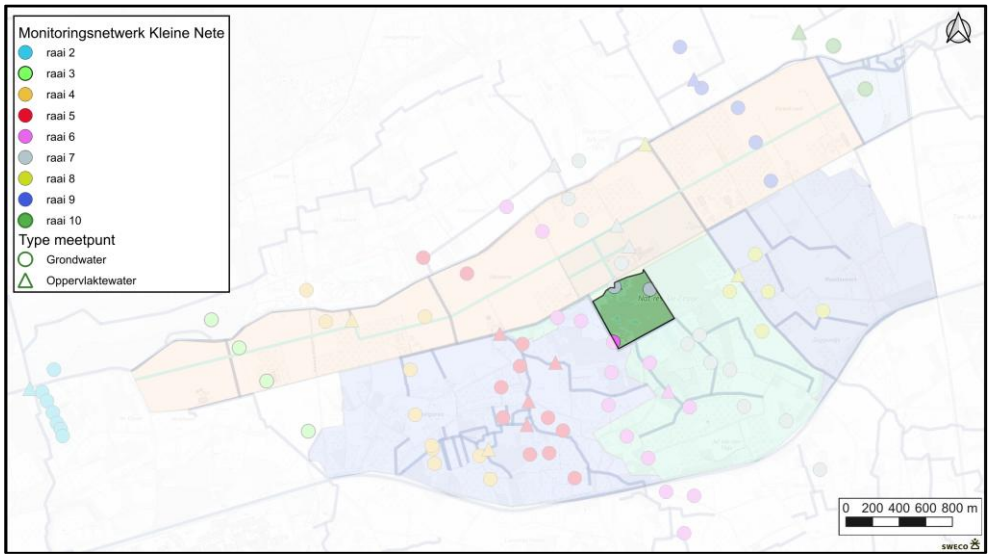

3.2.5.3 Peilbeheer

Doelstellingen

Deze peilzone vormt een van kerngebieden van het veen binnen het habitatrichtlijngebied 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden' met Natura 2000-habitattypes 3150 en 91E0_vm. Volgens de typering van de ecohydrologische studie komt hier type 1 veenvormende vegetaties voor waarvoor de GLG maximaal mag dalen tot 10 cm onder maaiveld om actieve veenvorming te realiseren.

Peilafspraken korte termijn

Er zijn geen waterlopen binnen deze peilzone waarvoor peilafspraken kunnen worden opgesteld.

De aanliggende peilzones van de Sasloop Vijzelloopje, Kleine Nete - Larumse Loop en Kleine Nete – Zeggeloop zijn belangrijk voor de voeding van het grondwater binnen de peilzone van De Zegge. De peilzones Polder en Polder-Vijzel hebben een drainerende werking op het grondwaterpeil in De Zegge. Een sterke verlaging van de hydrostatische druk (=verschil in grondwaterpeilen) is noodzakelijk om de drainage te verminderen.

3.2.6 Peilzone Kleine Nete – Polder

3.2.6.1 Aanwezige behoeften

Op dit ogenblik is deze zone in gebruik als landbouwgrond en nagenoeg integraal gelegen in agrarisch gebied. Omwille van de nabijheid van de Kleine Nete zal op termijn deze zone gericht worden in functie van het hydrologisch herstel, waarbij deze zone potentieel heeft voor de hermeandering van de Kleine Nete. Landgebruik wordt afgestemd op het watersysteem.

3.2.6.2 Referentie peilmeter en monitoring

Er zijn geen peilmeters voor oppervlaktewater aanwezig in deze zone. Op de Kleine Nete is er iets verder afwaarts het meetstation Kasterlee/Kleine Nete dat wel indicatief zal zijn voor de peilvariaties binnen deze zone omdat de hydraulische impact van de (open) lozingsconstructie van de Hellemansloop op de Kleine Nete beperkt is.

Er werd een nieuwe piëzometer ZEGP064X geplaatst voor de opvolging van de grondwaterpeilen in deze peilzone. Er zijn nog geen peilmetingen beschikbaar.

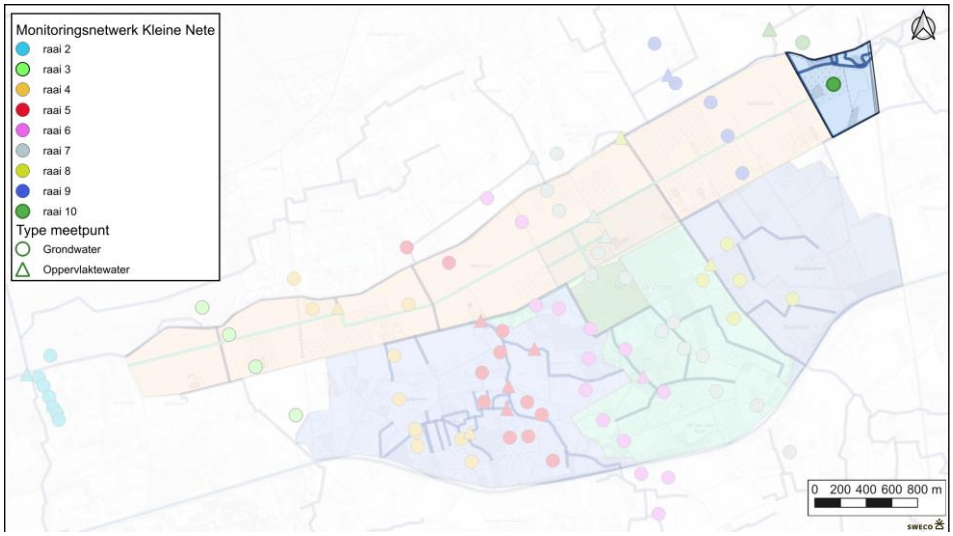

Figuur 16: Locatie van grondwatermeetpunt binnen peilzone Kleine Nete - Polder.

3.2.6.3 Peilbeheer

Er is een spindelschuif met opwaartse schotbalkgeleiders aanwezig op de lozingsconstructie van de Hellemansloop. Het is niet de intentie om deze schuif aan te wenden voor peilsturing.

Doelstellingen

In de peilzone zelf zijn geen natuurdoelen die bepalend zijn voor de grondwaterpeilen.

Op korte en middellange termijn bepaalt het aanwezige landgebruik de doelstellingen voor het grondwaterpeil in deze zone.

De Hellemansloop ligt tussen de Roerdompstraat en de monding in de Kleine Nete momenteel zeer diep en heeft hierdoor een sterk drainerende werking. Op lange termijn zullen de maatregelen voor het hydrologisch herstel van de Kleine

Nete een impact hebben op de grondwaterpeilen door de verhoging van de drainagebasis van de Kleine Nete.

Bij de herinrichting van de Kleine Nete en Hellemansloop wordt een verhoging van de peilen nagestreefd.

Peilafspraken korte termijn

Het waterpeil in deze zone hangt af de natuurlijke kenmerken van het afstroomgebied waaronder een diepe ligging van de Hellemansloop en van het waterpeil van de Kleine Nete als afwaartse randvoorwaarde. Het peil wordt niet actief gestuurd.

Gefaseerde aanpassing peilafspraken

De inrichting van de Kleine Nete en Hellemansloop wordt afgestemd op het aanwezige landgebruik in deze zone.

3.2.7 Peilzone Kleine Nete – Larumse Loop

3.2.7.1 Aanwezige behoeften

In deze peilzone is een diversiteit aan behoeften aanwezig. In het oosten en zuidoosten liggen de natuurgebieden van De Zegge en Mosselgoren waar er nood is aan hoge grondwaterstanden. In het noordwesten zijn er landbouwgebieden aanwezig. De waterpeilen worden afgestemd op enerzijds de natuurdoelen in De Zegge en anderzijds landbouwuitbating in het noordwesten. Tenslotte zijn er ook enkele woonlinten waar wateroverlast moet vermeden worden.

3.2.7.2 Referentie peilmeter en monitoring

Op de Larumse Loop zijn twee automatische meetstations die via waterinfo.be zijn op te volgen. In het meetstation aan de Roerdompstraat variëren de gemeten waterpeilen tussen 12,55 mTAW en 13,90 mTAW. Het opwaarts meetstation aan Mosselgoren registreerde waterpeilen tussen 13,1 mTAW en 14,20 mTAW.

In de Watina-databank zijn drie bijkomende oppervlaktepeilmeters aanwezig, nl. ZEGS0006A, MOGS0001B en MOGS0002A.

De referentiepeilmeter voor de peilzone Kleine Nete – Larumse Loop is de automatische peilmeter S10_ANT_A81510_058 op de Larumse Loop aan de Roerdompstraat.

In deze peilzone zijn 21 piëzometers aanwezig, waarvan er 8 recent geplaatst zijn. In de droge zomers wordt er bij alle piëzometers een daling van de grondwaterpeilen waargenomen. De grootteorde van de daling verschilt naargelang de positie van het peilpunt in het landschap waarbij de grootste verschillen voorkomen bij de hoger gelegen meetlocaties. Dit patroon is duidelijk zichtbaar in het opwaartse oppervlaktewaterpeil in MOGS002A en is veel minder uitgesproken in de afwaartse meetpunten.

In deze peilzone zal het effect op het grondwater opgevolgd worden via peilbuizen uit raaien 4, 5 en 6.

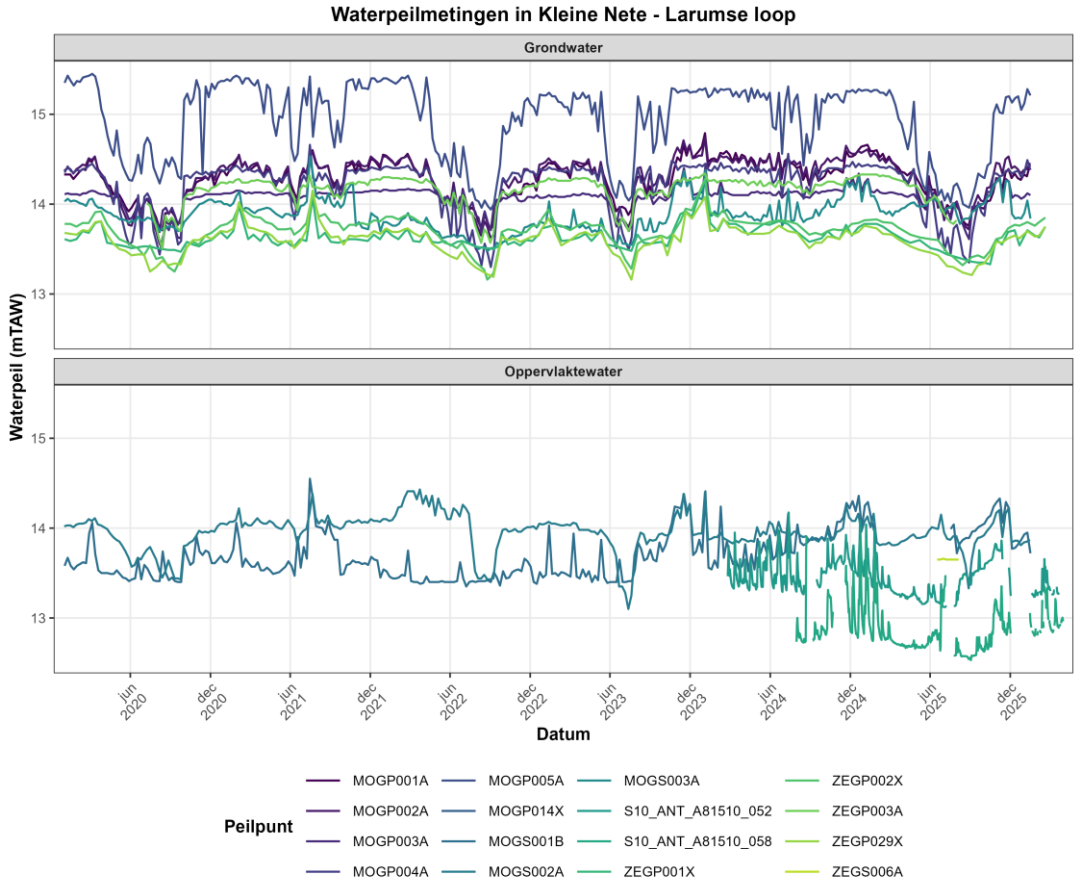

Figuur 17: Grond- en oppervlaktewatermetingen die beschikbaar zijn binnen peilzone Larumse Loop.

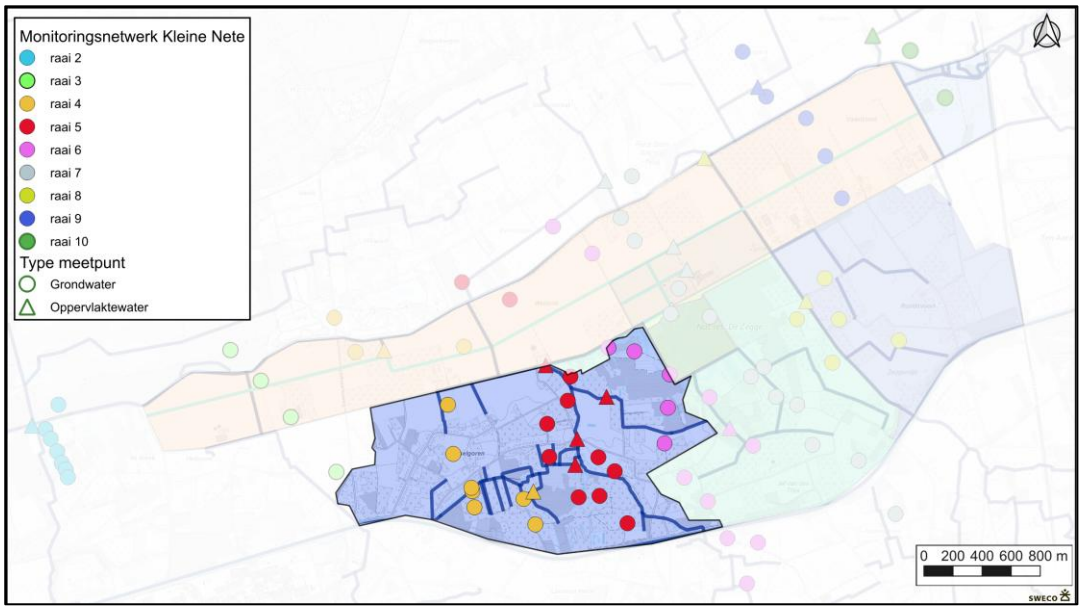

3.2.7.3 Peilbeheer

Op de Larumse Loop zijn geen structuren die actief peilbeheer mogelijk maken.

Het waterpeil in deze zone wordt bepaald door de fysische kenmerken van het afstroomgebied met als afwaartse randvoorwaarde het waterpeil van de Kleine Nete. Het waterpeil wordt niet actief gestuurd. Wanneer er een peilverhoging in de Kleine Nete wordt gerealiseerd, zal het peil in deze peilzone mee stijgen.

Doelstellingen

Ter hoogte van het habitatrichtlijngebied zijn de IHD-doelstellingen maatgevend voor de grondwaterdoelen. Er zijn in deze zone alle types hydrologische doelen aanwezig, van veenvormende vegetaties (type 1, GLG -0,30 m-mv of -0,10 m-mv) in de kern van Mosselgoren naar overgangsvegetaties (type 2, -0,50 m-mv) en veldrusgraslanden (type 3, -0,70 m-mv) tot schrale graslanden (type 4, -0,90 m-mv).

Ter hoogte van de percelen in agrarische bestemming worden de peilen afgestemd op de landbouwuitbating.

Naast doelstellingen voor de grondwaterstand is ook een doelstelling voor oppervlaktewater. Er moet vermeden worden dat er wateroverlast optreedt ter hoogte van de woonlinten binnen de peilzone.

Peilafspraken korte termijn

Op korte termijn worden geen structuren toegevoegd die actief peilbeheer mogelijk maken. Hierdoor zijn er op korte termijn geen wijzigingen aan het peilbeheer binnen deze zone. De referentiepeilmeter voor de peilzone Kleine Nete – Laumse Loop is de automatische peilmeter S10_ANT_A81510_058 op de Larumse Loop aan de Roerdompstraat. De bandbreedte voor deze peilmeter wordt vastgelegd op **12,55 – 13,45 mTAW.**

Gefaseerde aanpassing peilafspraken

Om de afstroom vanuit deze peilzone te verminderen/vertragen en infiltratie te bevorderen, zal in het afstroomgebied van de Larumse Loop ingezet worden op bronmaatregelen en herinrichtingsmaatregelen om de drainagebasis te verhogen. Deze maatregelen zullen o.a. bestaan uit het verondiepen of dempen van grachten en waterlopen en het creëren van bufferzones. Ook de herinrichting en de peilverhoging van de Kleine Nete zal een impact hebben op de beoogde peilverhoging voor dit gebied. Dit zal verder uitgewerkt worden via inrichtingsplannen en kan ter hoogte van de ingrepen een effect hebben op het oppervlaktewaterpeil.

Richtjaar:
- Opmaak inrichtingsplan: 2027
- Uitvoering maatregelen: 2028

3.2.8 Peilzone Kleine Nete – Zeggeloop

3.2.8.1 Aanwezige behoeften

Deze peilzone is gericht op landbouwgebruik. De waterpeilen worden daarom afgestemd op de landbouwuitbating waarbij de grondwaterstanden worden bepaald door de gewasgroei en de toegankelijkheid van de percelen met landbouwvoertuigen.

3.2.8.2 Referentie peilmeter en monitoring

Op de Zeggeloop is de oppervlaktepeilmeter ZEGS003B aanwezig. De gemeten waterpeilen variëren tussen 13,7 mTAW en 14,2 mTAW.

Er werden 3 nieuwe piëzometers geplaatst om de grondwaterstanden in deze peilzone op te volgen. Voorlopig zijn hier nog geen peilgegevens van beschikbaar.

In deze peilzone kan het effect op het grondwater opgevolgd worden via peilbuizen uit raai 8.

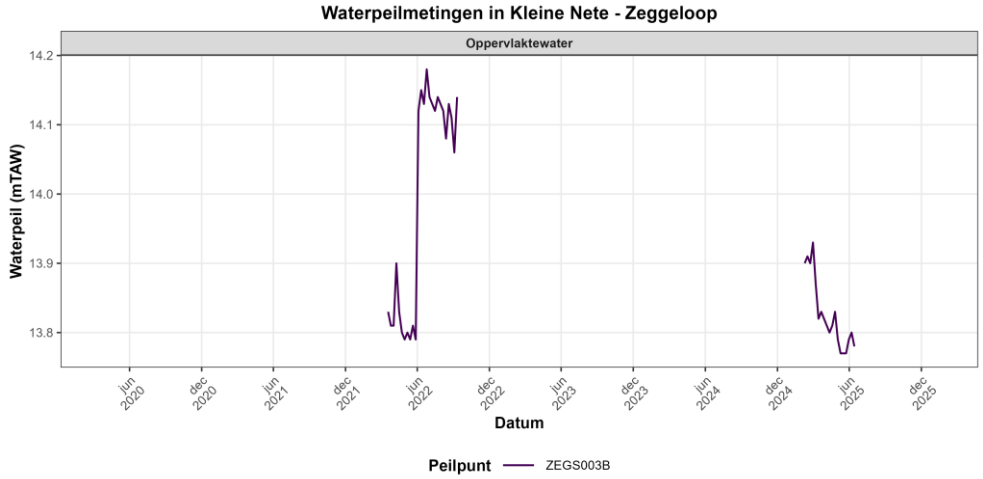

Figuur 18: Oppervlaktewatermetingen die beschikbaar zijn binnen peilzone Kleine Nete - Zeggeloop.

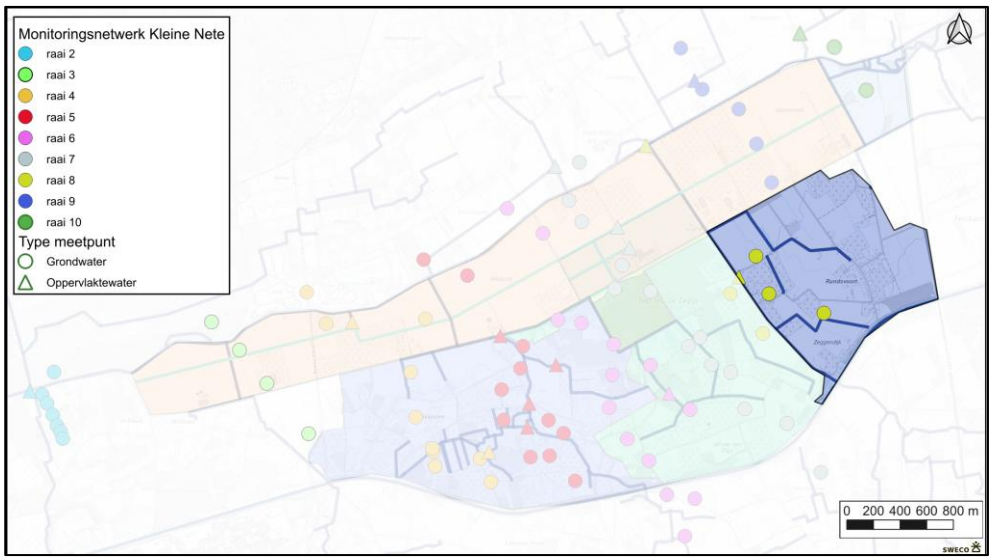

3.2.8.3 Peilbeheer

Op de Zeggeloop is een oude schotbalkenstuw aanwezig. Deze wordt niet gebruikt om de oppervlaktewaterpeilen te sturen.

Er is een spindelschuif met opwaartse schotbalkgeleiders aanwezig op de lozingsconstructie van de Zeggeloop naar de Kleine Nete. Het is niet de bedoeling om deze aan te wenden voor peilsturing.

Doelstellingen

Landbouwactiviteiten bepalen de peildoelstellingen voor het grondwaterpeil in deze zone.

De verhoging van de drainagebasis van de Kleine Nete zelf zal een impact hebben op de grondwaterpeilen, voornamelijk in de nabije omgeving van de waterloop. De beoogde waterpeilen worden daarom mee bepaald door de landbouwuitbating waarbij de grondwaterstanden worden afgestemd op de gewasgroei en de toegankelijkheid van de percelen met landbouwvoertuigen.

In de peilzone zelf zijn geen natuurdoelen die bepalend zijn voor de grondwaterpeilen .

Peilafspraken korte termijn

Het waterpeil in deze zone hangt af van de natuurlijke kenmerken van het afstroomgebied en van het waterpeil van de Kleine Nete als afwaartse randvoorwaarde. Het waterpeil wordt niet actief gestuurd.

De referentie peilmeter voor de peilzone Kleine Nete – Larumse Loop is de peilmeter ZEGS003 op de Zeggeloop. De bandbreedte voor deze peilmeter wordt vastgelegd op **13,75 – 14,30 mTAW.**

Gefaseerde aanpassing peilafspraken

Er worden geen concrete ingrepen met betrekking tot waterbeheer binnen deze peilzone voorzien. Het toepassen van bronmaatregelen binnen deze zone is altijd aangewezen.

3.2.9 Kleine Nete

3.2.9.1 Kleine Nete vs. het peilgebied

De Kleine Nete vormt de drainagebasis voor de waterlopen binnen het peilgebied. De oppervlaktewaterpeilen en de inrichting van de Kleine Nete zijn daarom bepalend voor de grondwaterstanden en voor de afwatering van de aangrenzende gebieden. Ze hebben bijgevolg ook een belangrijke invloed op de haalbaarheid van de peildoelstellingen in de verschillende peilzones.

In het bijzonder is het peil van de Kleine Nete bepalend voor de peildoelstellingen in en rond De Zegge, de polder en de gravitair afwaterende zijwaterlopen, waaronder de Larumse Loop en de Zeggeloop.

Een verhoging van het peil van de Kleine Nete is noodzakelijk om de beoogde hydrologische doelstellingen voor De Zegge, Mosselgoren en Olens Broek duurzaam te realiseren.

3.2.9.2 Huidige toestand en peilmonitoring

Op de Kleine Nete zijn ter hoogte van het peilgebied 2 meetpunten aanwezig. Het betreft:

- meetpunt L10_056 ter hoogte van Bobbejaanland;
- meetpunt M010_22 op de Netebrug aan de Zeggedijk-Arkstraat ter hoogte van de Ark van Noë.

Stroomafwaarts is er het meetpunt “L10_055” aan de Nederrij in Herentals. Deze peilen worden hier geregistreerd sinds 1988.

Het meetpunt M010_22 wordt als referentiepeilmeter gebruikt voor de Kleine Nete ter hoogte van De Zegge. Voor de Kleine Nete wordt – in afwachting van het hydrologisch herstel (met peilverhoging Kleine Nete) – een brandbreedte nagestreefd van 12,50 tot 13,50 mTAW in normale omstandigheden.

3.2.9.3 Herinrichting vallei

De beoogde peilverhoging kan enkel worden gerealiseerd door een herinrichting van de Kleine Nete waarbij naast een peilverhoging ook voor structuurherstel gezorgd wordt. Deze herinrichting moet worden opgevat als onderdeel van het hydrologisch herstel van de volledige vallei en mag niet uitsluitend worden benaderd vanuit de perimeter van het peilgebied (en het peilbesluit)..

Bij de herinrichting moet rekening worden gehouden met alle functies in het valleigebied, waaronder:

- de natuurdoelstellingen, in het bijzonder de instandhoudingsdoelstellingen voor De Zegge;
- de landbouwfunctie;
- de waterveiligheid;
- de natuurlijke valleiwerking;
- de afwatering van de polder en de zijwaterlopen;
- de aanwezige bebouwing en infrastructuur; en
- recreatieve functies, waaronder Bobbejaanland.

Bij de inrichting moet worden gestreefd naar een maximale spreiding van overstromingen. Op die manier kan de waterberging in de vallei optimaal worden benut en kunnen ongewenste lokale effecten zoveel mogelijk worden beperkt.

Bijzondere aandacht vergt de rechteroever van de Kleine Nete. Bij de inrichtingswerken aan en de peilverhoging van de Kleine Nete in functie van de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor De Zegge is het noodzakelijk dat de landbouwfunctie en de natuurlijke valleiwerking op de rechteroever behouden kunnen blijven. Concreet mag de voormelde peilverhoging niet zorgen voor:

- een toename van de overstromingsfrequentie, - duur en -hoogte in vergelijking met de huidige toestand;
- een ongewenste vernatting van het landbouwgebied in vergelijking met de huidige toestand.

Indien nodig moeten bijkomende maatregelen genomen worden.

3.3 Peilkaart

Onderstaande kaart geeft een overzicht van de peilzones met de referentiepeilmeter voor die zone. De overzichtstabel geeft bandbreedtes weer die ingaan op het ogenblik van de goedkeuring van het peilbesluit en dus op korte termijn gelden. In uitzonderlijke omstandigheden die redelijkerwijs buiten de invloedssfeer van de waterbeheerder vallen, kan van deze bandbreedtes worden afgeweken.

De peilzone van De Zegge en van de Kleine Nete – Polder hebben geen peilmeter voor oppervlaktewater, maar hebben wel peilbuizen voor het grondwater.

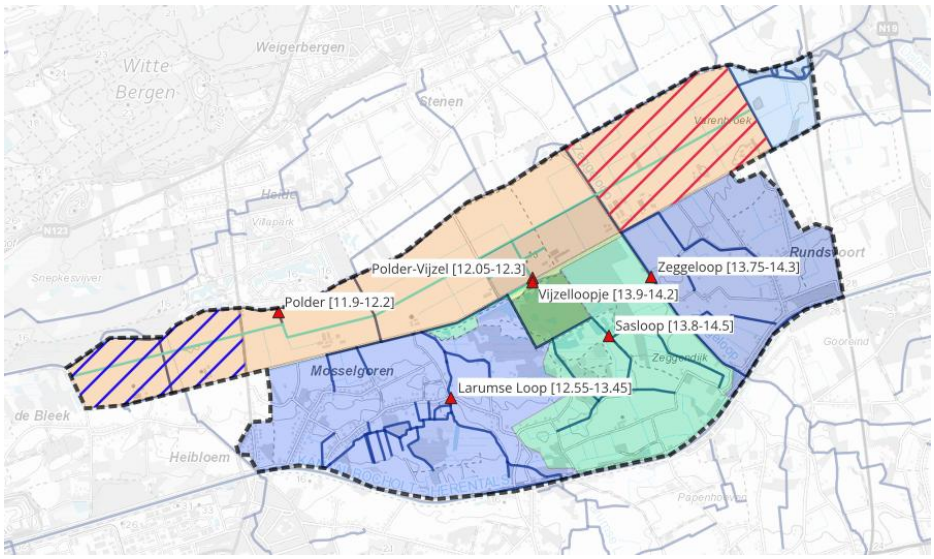

Figuur 19:Overzichtskaart met de peilzones en de posities van de referentiepeilmeter per zone.

Peilzone	Referentiepeilmeter	Bandbreedte oppervlaktewaterpeil (mTAW)
Polder	K10_531	11,90 – 12,20
Polder-Vijzel	K10_532	12,05 – 12,30
Vijzelloopje	ZEGS007	13,90 – 14,20
Sasloop	ZEGS004	13,80 – 14,50
De Zegge	/	/
Kleine Nete – Polder	/	/
Kleine Nete – Larumse Loop	S10_ANT-A81510_058	12,55 – 13,45
Kleine Nete – Zeggeloop	ZEGS003	13,75 – 14,30
Kleine Nete	M010_22	12,50 – 13,50

3.4 Wijziging ten opzichte van vorige peilregeling

Er is geen voorgaand peilbesluit opgemaakt voor het peilgebied van De Zegge. In de tabel op de volgende pagina wordt een tijdslijn weergegeven voor de gefaseerde aanpassing van de peilafspraken.

		Peilbesluit 1						Evaluatie PB
	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Polder		Huidige PS-peilen +20 cm		Huidige PS-peilen +40 cm		PS uit		Update ifv resultaten monitoring incl. effecten van de nieuwe maatregelen, modelleringen GW + OW, inrichtingsplan KN
Polder West	Herinrichting	Effectieve deelpeilzone bij operationele stuw						
Polder Oost					Effectieve deelpeilzone bij operationele stuw			
Polder-vijzel	Huidig afsprakenkader		PS uit uitstroom afgesloten					
Vijzelloopje			Impact PS opvolgen, verondiepen tot niet meer drainerend					
Sasloop	Uitvoering inrichtingsplan							
De Zegge								
KN-Polder								
KN-Larumse Loop	Opmaak inrichtingsplan	Uitvoering inrichtingsplan						
KN-Zeggeloop								
Kleine Nete	Opstart inrichtingsplan					Uitvoering inrichtingsplan		

4 Knelpunten

Hieronder volgt overzicht van de knelpunten die met de bestaande inrichting van het gebied, met de bestaande regelbare of vaste constructies en de huidige inrichting en het beheer van de waterlopen en grachten niet of niet volledig opgelost kunnen worden;

Knelpunt	Beschrijving
Kleine Nete	De drainagebasis van de Kleine Nete moet verhoogd worden om het systeemherstel te kunnen bewerkstelligen.
Landgebruik	Medewerking van alle landeigenaars en landgebruikers is nodig om de peilverhogingen mogelijk te maken die noodzakelijk zijn voor het behalen van de IHD. Wanneer landgebruik niet afgestemd is op het beoogde hydrologische herstel vormt dit een knelpunt.
Aanwezige infrastructuur	In de zones waar een peilverhoging wordt nagestreefd, is nog infrastructuur aanwezig die niet verenigbaar is met de noodzakelijke maatregelen voor het valleiherstel.
Verhoging drainagebasis zonder constructies	Voor het valleiherstel wordt gestreefd naar een toestand waarbij zo weinig mogelijk constructies aanwezig zijn. Dit vereist inrichtingsmaatregelen binnen de peilzones en bronmaatregelen buiten het peilgebied.
Waterkwaliteit	De waterkwaliteit in het peilgebied wordt negatief beïnvloed door lozingen van overstortwater en uitspoeling van nutriënten. Dit zorgt voor negatieve impact van overstromingen op het valleigebied.

Daarnaast zijn er ook een aantal specifieke knelpunten per deelzone die hieronder worden samengevat:

Peilzone	Beschrijving
Polder West	Er is nog geen stuw aanwezig op de Geruim Loop
Polder West	De grachten en waterloop zijn te diep en draineren hierdoor te veel.
Polder West	Het landgebruik en de aanwezige infrastructuur is nog niet overal compatibel met de peilverhoging.
Polder West	Aanwezige nutriëntenbelasting kan in het oppervlaktewater terecht komen en heeft een negatieve invloed op de waterkwaliteit.
Polder West	Aanwezige (radioactieve) vervuiling in de bodem.
Polder West	Lozingspunt Umicore op de Bankloop (dat o.a. leidt tot heel hoge zoutconcentraties in het oppervlaktewater).
Polder Oost	De grachten en waterloop zijn te diep en draineren hierdoor te veel.
Polder Oost	Aanwezige nutriëntenbelasting kan in het oppervlaktewater terecht komen en heeft een negatieve invloed op de waterkwaliteit.
Polder Oost	Het landgebruik en de aanwezige infrastructuur is nog niet overal compatibel met de peilverhoging.
Polder	Er is ter hoogte van het pompstation geen gravitaire afwatering mogelijk naar de Kleine Nete door de aanwezigheid van dijklichamen en het pomphuis.
Polder	Het beoogde hydrologisch herstel voorziet een globale grondwaterstijging en een toename van de overstromingsintensiteit en de spreiding ervan. Dit is niet compatibel met het huidige landgebruik in het gebied en de daaraan gekoppelde bebouwing. Momenteel zijn nog activiteiten in de peilzone die niet compatibel zijn met de voorziene peilen. Dit is een knelpunt, want hypothekeert het hydrologisch herstel.
Polder	Aanwezige nutriëntenbelasting kan in het oppervlaktewater terecht komen en heeft een negatieve invloed hebben op de waterkwaliteit.
Polder-vijzel	De grachten en waterloop zijn te diep en draineren hierdoor te veel.
Polder-vijzel	Aanwezige nutriëntenbelasting kan in het oppervlaktewater terecht komen en heeft een negatieve invloed op de waterkwaliteit.
Vijzelloopje	De waterloop is te diep en draineert te veel indien de voeding van het vijzelgemaal wegvalt.

5 Actieplan

Om de knelpunten te remediëren, volgt een actieplan met daarin de maatregelen die nodig zijn, de vermelding welke waterbeheerder of andere instantie de voormelde maatregelen neemt en binnen welke termijn dat gebeurt;

Knelpunt	Maatregelen	Trekker	Termijn
Kleine Nete	Herinrichting van de Kleine Nete waarbij een peilverhoging gerealiseerd wordt	VMM	Opmaak: 2026-2027 Uitvoering: 2028-2030
Landgebruik	Verwerving (maximaal via minnelijke aankoop, grondruil en waar nodig via andere bindende instrumenten zoals onteigening). Er wordt zo veel mogelijk overeenkomsten op vrijwillige basis afgesloten om het landgebruik te laten overeenkomen met wat ecohydrologisch noodzakelijk is. Indien nodig zullen dwingende instrumenten ingezet worden binnen het kader van het inrichtingsplan.	VLM	Lopend
Aanwezige infrastructuur	Via vrijwillige aankoop of grondruil wordt een oplossing uitgewerkt. Indien nodig kunnen dwingende instrumenten (onteigening) ingezet worden wanneer een vrijwillige instrumenten voor geen oplossing zorgen. Verworven infrastructuur wordt afgebroken.	VLM	Tegen 2032
Verhoging drainagebasis zonder constructies	Herinrichting binnen het peilgebied: grachten en waterlopen verondiepen of volledig dempen, aanleggen van overstromingszones, grachten ‘knippen’. Dit wordt uitgewerkt via inrichtingsplannen	VLM, ANB, DIW	Lopend in peilzone Sasloop
	Opwaarts van het peilgebied blijft het belangrijk om in te zetten op bronmaatregelen zoals voorgeschreven in de GSV Hemelwater	Stad Geel	

Waterkwaliteit	Afkoppelen van overstorten en directe lozingen aansluiten op het rioleringsstelsel	Stad Geel, gemeente Kasterlee en Aquafin	Doorlopend
	Uitloging van nutriënten in landbouwgronden door intensief maaibeheer en akkerbouw	Landgebruikers / Vlaamse overheid	Doorlopend

Knelpunt	**Maatregelen**	**Trekker**	**Termijn**
Polder West	Een stuw wordt geplaatst op de Geruim Loop.	DIW	2027—2029
	Het terrein en de waterloop wordt ingericht (infrastructuur afgebroken, afwatering geknipt, verondiepen/dempen grachten,…).	Vlaamse overheid	2027—2029
	Het beheer van het terrein wordt afgestemd op de verhoogde grondwaterpeilen.	Vlaamse overheid	2027—2029
	Afstemming met FANC over herinrichtings-voorstellen en bij bodemverzet	VLM/Task Force	Doorlopend
	Maatregelen voor de nutriëntvermindering/ verschraling van de bodem.	Vlaamse overheid	Doorlopend
	Uitwerken van een oplossing (alternatief) voor het huidige lozingspunt Umicore (wordt opgenomen binnen VIP/coö-traject dat loopt).	VIP/coördinatie Umicore	Lopend VIP/ coö-traject
Polder Oost	Het terrein en de waterloop wordt ingericht (infrastructuur afgebroken, verondiepen/ dempen grachten en waterlopen, afwatering geknipt, …)	Vlaamse overheid	Doorlopend
	Maatregelen voor de nutriëntvermindering/ verschraling van de bodem.	Vlaamse overheid, gemeenten	Doorlopend
	Verwerven van alle gronden waar huidige landgebruik niet compatibel is met de voorziene peilen in de volledige peilzone (maximaal via minnelijke aankoop, grondruil en waar nodig via andere bindende instrumenten zoals onteigening).	VLM	Tegen 2032
Polder	Gravitaire afwatering naar Kleine Nete mogelijk maken, bijvoorbeeld door het verwijderen van het pompstation, een uitstroomconstructie of een dijkverlaging.	DIW	Tegen 2032
	Het terrein en de waterloop wordt ingericht (infrastructuur afgebroken, verondiepen/dempen grachten en waterlopen, afwatering geknipt, …)	Vlaamse overheid, provincie	Doorlopend
	Verwerven van alle gronden waar huidige landgebruik niet compatibel is met de voorziene peilen in de volledige peilzone (maximaal via minnelijke aankoop, grondruil en waar nodig via andere bindende instrumenten zoals onteigening)	VLM	Tegen 2032

	Maatregelen voor de nutriëntvermindering/ verschraling van de bodem.	Vlaamse overheid	Doorlopend
Polder-vijzel	Het terrein en de waterloop wordt ingericht in functie van het hydrologisch herstel (infrastructuur afgebroken, verondiepen/dempen grachten en waterlopen, afwatering geknipt, …).	Vlaamse overheid	2029
	Afbraak huidige pompinfrastructuur	DIW	2029
	Maatregelen voor de nutriëntvermindering/ verschraling van de bodem	Vlaamse overheid	Doorlopend
Vijzelloopje	De waterloop wordt verondiept of volledig gedempt in functie van het hydrologisch herstel.	DIW	2029

6 Milieubeoordeling

7 Referenties

De Becker, P. (2026). *Advies over inrichtingsvoorstellen en waterpeilen in de Zegge, het Olens Broek en de Mosselgoren (Geel, Olen, Kasterlee en Herentals). Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nr. INBO.A.5026.* Brussel: Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.

Witteveen & Bos Belgium. (2024). *Wetland- en moerasherstel Zegge-Mosselgoren en Olens Broek: uitvoeringsgericht ecohydrologisch onderzoek in het kader van duurzaam herstel van de hydrologie en de realisatie van een natte natuurkern van > 300 ha. Integrale toekomstvisie wetlandherstel. Ei.* Antwerpen: Witteveen & Bos Belgium N.V.

Together with our clients and the collective knowledge of our 22,000 architects, engineers and other specialists, we co-create solutions that address urbanisation, capture the power of digitalisation, and make our societies more sustainable.

Sweco – Transforming society together

SWECO